เมื่อฉันกลายเป็นแม่มด: การเดินทางของแม่มดคนหนึ่งในสังคมไทย

When I turn into a witch: a witch's journey through Thai society

ดร.อันธิฌา แสงชัย[1]

[1]คณะวิทยาการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาวิจัยอัตชีวประวัติของ “ฉัน” ผู้หญิงไทยวัยกลางคนคนหนึ่งที่ได้ “กลายเป็น” แม่มดและทำงานเคลื่อนไหวทางสังคมในบทบาทนี้ การเป็นแม่มดของฉันเริ่มต้นตั้งแต่เมื่อไหร่ เพราะอะไรจึงเป็นแม่มด แม่มดสำหรับฉันหมายถึงอะไรและส่งผลต่อชีวิตอย่างไร โดยใช้วิธีศึกษาวิจัยแบบอัตชีวประวัติ มองย้อนอดีตผ่านความทรงจำในวัยเด็กจนถึงจุดเปลี่ยนสำคัญในชีวิต ผลการศึกษาพบว่าพื้นฐานชีวิตที่ส่งผลต่อการเป็นแม่มดของฉัน ได้แก่ ความเป็นชายขอบและชีวิตที่โดดเดี่ยวในวัยเด็ก การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมทางเพศ และความสนใจที่มีต่อศาสตร์ด้านศิลปะ ปรัชญา ศาสนา และสุนทรียภาพ พื้นฐานเหล่านี้ได้นำไปสู่ประสบการณ์ความรุนแรง การพังทลายของตัวตน วิกฤติชีวิต การเยียวยา จนพบกับการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญในสามด้านซึ่งเต็มไปด้วยมิติทางจิตวิญญาณและทำให้ฉันกลายเป็นแม่มดในที่สุด ได้แก่ (หนึ่ง) การฟื้นความรักความเมตตาต่อตัวเอง (สอง) การฟื้นพลังอำนาจทางจิตวิญญาณ และ (สาม) การฟื้นความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ผลการศึกษาทำให้ฉันตระหนักว่าการกลายเป็นแม่มดคือกระบวนการเปลี่ยนผ่านทางจิตวิญญาณเป็นตัวตน เป็นเจตจำนง เป็นการดำรงอยู่ที่มีคุณค่าและความหมายต่อชีวิตอย่างลึกซึ้ง ส่วนการประกาศว่าเป็นแม่มดถือเป็นการต่อสู้ทางการเมืองในมิติจิตวิญญาณรูปแบบหนึ่ง ใช้เวทมนตร์ ไสยเวท และพิธีกรรม เพื่อฟื้นคืนพลังอำนาจและความศักดิ์สิทธิ์ของตนเองและผู้คนในสังคม รวมถึงการสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้ผู้คนได้กลับไปเชื่อมโยงกับตนเองกับสรรพสิ่ง สรรพชีวิต สรรพวิญญาณ ที่เกื้อกูลเป็นหนึ่งเดียวกัน

คำสำคัญ

แม่มด, เวทมนตร์, ศาสตร์แม่มด, จิตวิญญาณหญิง, จิตวิญญาณผสานพื้นโลก

Abstract

An autobiographical study of "I," a middle-aged Thai woman who has "become" a witch and uses this role to take social action, is presented in this work. Providing answers to the following questions: When did I start practicing witchcraft? Why did I become a witch? What does witchcraft mean to me? And how does being a witch effect my life? Employing an autobiographical approach to research. Through my early recollections, I can see significant life turning moments. The investigation discovered that my upbringing in isolation and marginalization were the main life experiences that shaped my decision to become a witch. Along with advocating for gender parity, and having an interest in the disciplines of aesthetics, philosophy, religion, and art. These backgrounds have led to violent experiences and incidents, identity disintegration, existential crisis, and recovery. In the end, I underwent three major metamorphoses before becoming a witch. Specifically, the restoration of self-love, the restoration of spiritual strength, and the restoration of life's sanctity. I've learned from my studies that becoming a witch is an intention, a spiritual path that leads to a very meaningful and purposeful life. Declaring oneself a witch is a form of spiritual political activism that involves using occultism, magic, and rituals to reclaim one's own power and holiness as well as the power of others in the community. Including providing a secure environment where people can reestablish their connections with one another, with all living things, and with themselves.

Keyword

Witch, magic, witchcraft, Women’s spirituality, Earth-based spirituality

บทนำ

ความเข้าใจเกี่ยวกับแม่มด (witch) โดยทั่วไป เป็นภาพผลิตซ้ำที่มาจากตัวละครในวรรณกรรมเทพนิยาย หรือภาพยนตร์แฟนตาซี ที่ให้ภาพว่าแม่มดมีลักษณะเป็น “หญิงร้าย” สวมชุดดำ อาศัยอยู่ในกระท่อมกลางป่า มีพลังอำนาจทางจิต เกี่ยวข้องกับปีศาจ มนต์ดำ ชั่วร้ายน่ากลัว ขณะที่มีการค้นพบว่าความเชื่อเกี่ยวกับแม่มดหรือหญิงที่มีอำนาจวิเศษ ได้ปรากฏอยู่ในหลักฐานทางโบราณคดี เช่น ภาพจิตรกรรมบนผนังถ้ำ ตำนาน เรื่องเล่า และวรรณกรรมท้องถิ่นในทุกทวีปทั่วโลก โดยสืบย้อนไปได้นานถึง 40,000 ปี (อัคนี มูลเมฆ, 2562: 11) จนอาจจะกล่าวได้ว่า “โลกของเรามีแม่มดมาพร้อมกับการมีมนุษย์” (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2565: 195) ข้อค้นพบ อาทิ ความเชื่อเกี่ยวกับเทวนารี (goddess) เทวีแห่งความอุดมสมบูรณ์ ปีศาจในร่างผู้หญิง แม่มดผู้เชี่ยวชาญการใช้เวทมนตร์ แม่หมอที่รอบรู้เรื่องสมุนไพรและการรักษา (healer, medicine women) นางผดุงครรภ์ และหญิงทรงปัญญา (wise woman) ตำนานและเรื่องเล่าเหล่านี้ได้เชื่อมโยงกับผู้หญิงที่มีตัวตนอยู่จริง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำรงอยู่ของครอบครัวและชุมชน พวกเธอเป็นผู้ให้กำเนิดชีวิต หุงหาอาหาร มีความรู้เรื่องการเพาะปลูก การใช้สมุนไพรในการรักษา ฤดูกาล รอบรู้เรื่องสรีระร่างกายของผู้หญิง รวมถึงเป็นผู้ทำพิธีกรรมสื่อสารกับธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทั้งนี้ในโลกยุคก่อนประวัติศาสตร์ มนุษย์นับถือเทวนารีและเทพในธรรมชาติจำนวนมาก โลกเต็มไปด้วยความลี้ลับน่าพิศวง และผู้หญิงเป็นตัวแทนของความลี้ลับเหล่านั้น (ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 21)

ความ “ร้าย” และการกลายเป็น “แม่มด” ของหญิงเหล่านี้ เริ่มขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ 15 จากการตีความใหม่ของศาสนจักร[1]ที่เชื่อว่าอำนาจพิเศษและปัญญาญาณของหญิงเหล่านี้ ต่างมีที่มาหรือเกี่ยวพันกับปีศาจทั้งสิ้น (ภาสุรี ลือสกุล, 2565: 4-5) พวกเธอจึงถูกไล่ล่ากวาดล้างอย่างรุนแรงในยุโรปต่อเนื่องกันหลายศตวรรษ ดังที่เรียกว่าปรากฏการณ์ “ล่าแม่มด” (witch-hunt) น่าสังเกตว่า การตีความเช่นนี้มาจากแนวคิดแบบชายเป็นใหญ่ (patriarchy) และความเกลียดชังผู้หญิง (misogyny) ของผู้มีอำนาจในการ “เล่าเรื่อง” ที่มีอิทธิพลทางความคิดในยุคสมัยนั้น ความคิดเชิงลบเกี่ยวกับแม่มดในโลกตะวันตกเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เมื่อเกิดการรื้อฟื้นลัทธิแม่มดยุคใหม่ (Neo-witchcraft, Wicca) ในอังกฤษ[2] และกระแสการหวนคืนสู่เทวนารีที่เชื่อว่า “โลก” ที่เราอาศัยอยู่นี้ เป็นร่างกายของเทวนารี เทวนารีจึงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่ดำรงอยู่ในสรรพชีวิตและปรากฏอยู่ทุกหนทุกแห่ง บทบาทอันเก่าแก่ของผู้หญิงคือการเป็นส่วนหนึ่งของความศักดิ์สิทธิ์นั้น ความเชื่อนี้ดำรงอยู่มาก่อนศาสนาทางการทั้งหมด ก่อนความเชื่อเรื่องเทพ (gods) หรือพระเจ้า (God)

---

[1] นำโดยนักบวชโดเมนิกันและผู้พิพากษาศาลศาสนา ยาขอบ ชเปรงเงอร์ (Jacob Sprenger, 1436-1945) และไฮน์ริช คราเมอร์ (Heinrich Kramer, 1432-1492) ผู้เขียนหนังสือ “ค้อนทุบแม่มด” (The Witch’s Hammer, 1468) ซึ่งเป็นคู่มือเกี่ยวกับแม่มดที่สำคัญที่สุดในขณะนั้น (ภาสุรี ลือสกุล, 2565: 31-33)

[2] ราวปี ค.ศ. 1951 มีการรณรงค์ให้ยกเลิกกฎหมายบทบัญญัติแม่มด (Witch craft Act) เมื่อการกระทำอันเป็นแม่มดไม่ผิดกฎหมายจึงเกิดการรื้อฟื้นศาสตร์แม่มด นำโดย จีรัล การ์ดเนอร์ (Gerald Gardner, 1844-1964) บิดาแห่งแม่มดยุคใหม่

เรียกว่าอารยธรรมก่อนพระเจ้า (pre-God civilizations) ซึ่งเป็นระบบสังคมแบบแม่เป็นใหญ่หรือมาตาธิปไตย (matriarchy) (Stein, Diane, 1998: 4) ความเชื่อนี้ได้พัฒนาจนเกิดเป็นขบวนการเคลื่อนไหวแนวจิตวิญญาณผสานพื้นโลก (Earth-based spirituality) ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ในอเมริกา[3] ผู้มีบทบาทสำคัญได้แก่ สตาร์ฮอค (Starhawk, 1951-) กวี นักเขียน นักเคลื่อนไหวทางสังคม และแม่มดคนสำคัญของโลกตะวันตกในปัจจุบัน ที่เริ่มใช้คำว่าจิตวิญญาณผสานพื้นโลกเป็นครั้งแรกในหนังสือที่เป็นตัวบทเกี่ยวกับเวทมนตร์ของเธอที่ชื่อ Truth or Dare (1987) จิตวิญญาณผสานพื้นโลกได้หลอมรวมระบบความเชื่อกับการปฏิบัติเข้าด้วยกัน โดยมีหลักสำคัญสามประการ ได้แก่ ความศักดิ์สิทธิ์แห่งชีวิตดำรงอยู่ทุกหนแห่ง (immanence) สรรพสิ่งล้วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน (interconnection) และมุ่งเน้นความเป็นชุมชน (community) (สตาร์ฮอค อ้างใน ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 22-27) และการกลับคืนสู่ความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตที่แนบแน่นไปกับพื้นโลกนี้ เป็นการรื้อฟื้นความศักดิ์สิทธิ์ของโลก เรียกคืนคุณค่าของมนุษย์ทุกเพศ ทุกชาติพันธุ์ และปลดแอกทุกชีวิตจากการครอบงำของระบบชายเป็นใหญ่

เมื่อพิจารณาตามรากศัพท์ คำว่า witch มาจาก wic หรือ wicca โดย “wic ซึ่งเป็นคำดั้งเดิมของภาษาแองโกแซกซอน มีความหมายว่า ‘ดัดให้โค้ง’ หรือ ‘ทำให้โค้ง’ ‘ทำให้งอ’ ความหมาย แม่มดคือผู้ที่สามารถใช้พลังใจสร้างจิตสำนึกและความตระหนัก ทำให้สิ่งที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้” (ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 21) บางครั้งผู้ปฏิบัติในลัทธิแม่มดยุคใหม่ (Wicca) มักจะเรียกตนเองว่า Wiccans แทนคำว่า witch เพื่อเลี่ยงภาพผลิตซ้ำเชิงลบของคำนี้ที่มีมายาวนานในวัฒนธรรมตะวันตก อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันมีผู้ที่เรียกตัวเองว่า witch เพิ่มมากขึ้นอย่างน่าสนใจ ทั้งที่เป็นศาสนิก Wicca นับถือเทพ ศาสนาผี หรือศาสนาธรรมชาตินิยมอื่น ๆ อีกทั้งในโลกตะวันออก หญิงที่ใช้เวทมนตร์เหล่านี้ยังมีบทบาททางสังคมอย่างต่อเนื่อง มิได้ถูกปราบปรามรุนแรงเช่นในโลกตะวันตก เช่น ในประเทศไทย ที่พุทธกับไสยเป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ควบคู่กัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2534) และ “เส้นทางไปนิพพานของชาวบ้านไทยในอดีตนั้น กำกับมาด้วยเรื่องของ ‘ผี’ ของมด ของหมอ[4] *แทบจะล้วน ๆ ก็ว่าได้”* (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2565: 163)

---

[3] การเคลื่อนไหวนี้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ทศวรรษที่ 70 ประกอบด้วยทฤษฎีนิเวศแนวลึก (Deep Ecology) ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงของสรรพสิ่ง สตรีนิยมสายนิเวศ (Ecofeminism) ที่มุ่งเน้นความเป็นชุมชน และแนวคิดจิตวิญญาณหญิง (women’s spirituality) หรือสตรีนิยมสายจิตวิญญาณ (spiritual feminism) ที่ให้ความสำคัญกับความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต (ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 27)

[4] *“มด” เป็นภาษาไทยดั้งเดิมหมายถึงผู้หญิงที่ติดต่อกับภูตผีและพลังลึกลับ* (นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว, 2565: 155) ถ้ามีอายุเรียก “ยายมด” ส่วน “หมอ” หมายถึงผู้ชายที่เลี้ยงผีหรือเจ้าพิธี

นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว ได้อธิบายเกี่ยวกับ “แม่มดไทย” ไว้ว่าคือ “ผู้หญิงที่ใช้พลังเชื่อมโยงกับพลังศักดิ์สิทธิ์ของธรรมชาติ” [5] โดยพิจารณาช่องทางของความรู้ของมนุษย์ที่มาจากประสาทสัมผัส (sensation) การใช้เหตุผล (intellect) อารมณ์ (emotion) และการหยั่งรู้ด้วยจิตหรือญาณทัศนะ (intuition) การหยั่งรู้นี้เองที่เป็น

“การเกิดปัญญา เกิดปรีชาญาณ เกิดความรู้แตกฉานขึ้นมาภายในดวงจิต เกิดความรู้ที่ไปผสานเชื่อมต่อกับพลังธรรมชาติที่มีอยู่ในทุก ๆ สิ่งรอบตัว เป็นความรู้ที่อยู่บนพื้นฐานของพลังผู้หญิงเป็นใหญ่ (Mother Earth) และก่อเกิดเป็นญาณหยั่งรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่เอาจิตไปสัมผัส เป็นความรู้ในเนื้อในตัวของตัวเอง ที่บางคนได้มาจากธรรมชาติให้มาเอง สืบต่อทางสายตระกูลก็มี บางคนต้องฝึกฝนขึ้นมา เป็นความรู้อย่างที่ปรากฏในผู้ปฏิบัติธรรม” (การบรรยาย, 18 สิงหาคม 2566)

การหยั่งรู้โดยตรงด้วยจิตเป็นช่องทางความรู้สำคัญของเหล่าแม่มด สามารถเกิดขึ้นได้ในสี่รูปแบบ ได้แก่ (หนึ่ง) เกิดจากการตายแล้วฟื้นซึ่งส่งผลให้สมองหลั่งสาร DMT และเกิดภาวะที่หลั่งสารนี้อย่างต่อเนื่อง (สอง) การปฏิบัติภาวนาขั้นสูง (สาม) การใช้สมุนไพร เช่น อายาวัสกา (Ayahuaska) ของชาวอินเดียนแดงและแถบละตินอเมริกา และสุดท้าย (สี่) ชะตากำเนิด[6]

ความหมายของ แม่มด และ witch จึงมีจุดร่วมสำคัญคือการระบุถึงหญิงที่มีอำนาจวิเศษ มีเวทมนตร์ สามารถสื่อสารกับธรรมชาติและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ ขณะเดียวกันผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ (พระ นักบวชในศาสนาต่าง ๆ) ก็อาจจะไม่ได้เรียกตัวเองว่าแม่มดหรือพ่อมดก็ได้ เมื่อพิจารณาคำว่าเวทมนตร์หรือ magic[7] มาจากคำละตินโบราณ magi หรือ magus ซึ่งหมายถึงนักบวชหรือผู้ทรงปัญญา และคำว่า magik ซึ่งแพร่หลายในหมู่ผู้ศึกษาศาสตร์แม่มด มีที่มาจากกรีกโบราณ อีกทั้งคำคำนี้ยังครอบคลุมถึงมายากลหรือศาสตร์การแสดงชนิดหนึ่งด้วย magic จึงมีความหมายกว้าง ในแง่ที่หมายถึงอำนาจวิเศษ นักวิชาการอธิบายว่า magic “เป็นระบบความเข้าใจโลกทั้งใบ ที่ให้หนทางในการนำทางท่ามกลางพลังอันหลากหลาย (forces) ที่ประกอบขึ้นเป็นรูปร่าง เป็นตัวเป็นตน และให้ความเชื่อมั่นกับผู้ใช้ว่าจะสามารถควบคุมหรืออย่างน้อยก็สร้างผลกระทบต่อพลังเหล่านั้น

---

[5] การบรรยาย “แม่มด: ผู้หญิงกับความศักดิ์ ชีวิต และจิตวิญญาณ”
ในงานประชุมวิชาการระดับชาติเครือข่ายความรู้สุขภาวะทางปัญญาครั้งที่ 1, 18 สิงหาคม 2566, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โปรดดู Jitwiwat Media (2566)

[6] นิพัทธ์พรอธิบายไว้เพิ่มเติมว่า *“ดังเช่นที่บันทึกไว้ในตำราดาว สมุดพระตำราฤกษ์บนมาตั้งแต่สมัยอยุธยาว่า คนที่เกิดในสมโณฤกษ์ เมื่อลัคนาอยู่ในกลุ่มดาวอสิเลส ฤกษ์ที่ 9 กลุ่มดาวเชษฐ ฤกษ์ที่ 18 กลุ่มดาวเรวดี ฤกษ์ที่ 27 จะมีดวงจิตที่สามารถบรรลุธรรมชั้นสูง หรือเป็นแม่มด หรือคนที่ดาวเจ้าเรือนมรณะกุมลัคน์ หรือคนที่ดาวเกตุ ดาวพลูโต ดาวมฤตยู มีผลมากกับลัคนากำเนิด คนกลุ่มนี้จะมีความสามารถในการใช้จิตหยั่งถึงสิ่งลี้ลับ เป็นสายลับ เป็นแม่มด”*
(การบรรยาย, 18 สิงหาคม 2566)

[7] Magic แปลเป็นภาษาไทยอย่างหลากหลาย เช่น เวทมนตร์ เวทมนตร์คาถา เวท อาคม อำนาจวิเศษ มายากล และบางครั้งใช้คำว่าไสยศาสตร์ (เดือน คำดี, 2534: 110)

ได้” (Bailey, Michael D., 2006: 1-2) และ “คำว่าเวทมนตร์ มีความหมายถึงสภาวะการมี การสร้าง อำนาจที่มาจากภายในตนเอง” (ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 25)

เวทมนตร์ (**magic)** และ ศาสตร์แม่มด (**witchcraft)** คือ “การกำหนดสร้าง” หรือ “ให้กำเนิด” ความเป็นจริงในโลกเชิงประจักษ์ (**reality)** โดยเวทมนตร์คือ “พลังอำนาจ” ที่กำหนดความเป็นไปของพลังธรรมชาติ (**nature’s forces)** เป็นพลังในการสร้างให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งปรากฏขึ้นเป็นรูปเป็นร่างในโลกความจริง (**manifestation)** ส่วนศาสตร์แม่มด เป็น “ความรู้” “วิธีการใช้” และ “วิธีก่อให้เกิดเวทมนตร์” เช่น พิธีกรรม มนต์ คาถา ซึ่งเป็นการกระทำอย่างมีระเบียบแบบแผนและทำด้วยเจตจำนงที่แข็งแกร่ง จนก่อให้เกิดเวทมนตร์หรือพลังอำนาจที่จะส่งผลให้เป็นจริงดังประสงค์ ศาสตร์หรือวิชาเป็นสิ่งที่ต้องร่ำเรียนสะสมความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบวิธีและองค์ประกอบของสิ่งที่ทำให้เกิดอำนาจเวทมนตร์ เช่น สมุนไพร ธาตุในธรรมชาติ พลังงาน ฤดูกาล วัตถุมงคล ทว่ามิได้มีเพียงผู้รอบรู้ในศาสตร์เท่านั้นที่จะมีเวทมนตร์ ใครก็ตามที่มีความตั้งใจมุ่งมั่นในเจตจำนงที่เกื้อกูลดีงาม (**pure intention)** กระทำการอย่างซื่อตรงจริงแท้ (**authenticity)** และเชื่อมั่นอย่างสุดใจว่าสิ่งนั้นเป็นจริงได้ (**belief)** ก็สามารถมีพลังอำนาจที่กำหนดสร้างความเป็นจริงได้อย่างอัศจรรย์ด้วยเช่นกัน

การเชื่อมโยงกับพลังศักดิ์สิทธิ์คือศักยภาพหนึ่งของมนุษย์ ดังคำอธิบายของสตาร์ฮอคที่ว่า เวทมนตร์คือ “สิ่งที่เราสัมผัสได้ในเม็ดพืช ความเติบโตของเด็ก พลังความรู้สึกเมื่อเขียนหนังสือ ทอผ้า ทำงานสร้างสรรค์ และตัดสินใจเลือกอะไรสักอย่าง” (สตาร์ฮอค อ้างใน ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2552: 25) การอธิบายเช่นนี้ทำให้ความรู้และเวทมนตร์มิได้ถูกครอบครองไว้เฉพาะชนชั้นนำ นักบวช หรือผู้รอบรู้ในศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นพลังของคนสามัญทั่วไป

อีกทั้ง “ปัญญาญาณ” ในโลกตื่นรู้ของเวทมนตร์ มิใช่เพียงการรู้แจ้ง (Enlightenment) เท่านั้น แต่ยังเป็นสำนึกในความมืดมิดอันน่าพิศวงของชีวิต (Endarkenment) ที่เป็นความเกี่ยวพันอันสลับซับซ้อนของสรรพสิ่งในจักรวาล และตระหนักอย่างลึกซึ้งถึงความเชื่อมโยงนั้น การกล่าวว่า “เราต่างดำรงอยู่ในโลกเวทมนตร์” จึงหมายถึง เราต่างดำรงอยู่ในโลกที่มีพลังอำนาจบางอย่างคอยกำหนดให้เกิดความเป็นจริงขึ้นอย่างซับซ้อน โดยที่พลังอำนาจนั้น มีที่มาจากเจตจำนงและการกระทำอย่างซื่อตรงของจิตสำนึกที่ยิ่งใหญ่ เราอาจเรียกเจ้าของเจตจำนงนั้นว่า เทวนารี ผี แถน เทพ พระเจ้า หรือจักรวาล การใช้เวทมนตร์เพื่อกำหนดสร้างความเป็นจริง จึงเป็นการ “ร่วมสร้าง” (co-creation) ระหว่างเจตจำนงที่ตั้งมั่นของเรากับของจิตสำนึกที่ยิ่งใหญ่ ภายในองค์ประกอบอันสลับซับซ้อนของความมืดมิดอันน่าพิศวง

เมื่อย้อนกลับมาที่ตัวฉัน คำถามที่ถูกถามอยู่เสมอหลังจากเปิดเผยต่อสาธารณะว่าตัวเองเป็น “แม่มด” ได้แก่ แม่มดคืออะไร ทำไมฉันจึงเป็นแม่มด มีที่มาที่ไปอย่างไร รู้ตั้งแต่เมื่อไหร่และอย่างไรว่าตัวเองเป็นแม่มด รวมถึงใครอนุญาตให้เป็น ในครั้งแรกการตอบคำถามเหล่านี้เป็นเรื่องที่ยากมาก ฉันไม่รู้ว่าจะเริ่มจับต้นชนปลายที่ตรงไหน เมื่อถูกถามบ่อยครั้งก็เป็นโอกาสอันดีให้ได้ย้อนกลับไปทบทวนที่มาที่ไปได้มากขึ้น จนคำตอบเหล่านั้นได้ปรากฏอยู่ตามข้อเขียนและบทสัมภาษณ์ อย่างไรก็ตาม ฉันไม่เคยคิดถึงการศึกษาวิเคราะห์ประสบการณ์ของตัวเองอย่างจริงจังมาก่อนเลย จนกระทั่งวันหนึ่งได้มีโอกาสเข้าร่วมอบรมใน “โครงการเรียนรู้

อย่างมีส่วนร่วม: ร่วมสร้างสรรค์ระเบียบวิจัยแบบ Spirituality” คำถามและความสนใจจากเพื่อนนักวิชาการในการอบรมครั้งนั้น หลังจากที่ฉันแนะนำตัวเองว่าเป็นแม่มด ทำให้ตระหนักว่าการอธิบายการกลายเป็นแม่มดอย่างเป็นระบบและเป็นวิชาการ จะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อตัวฉันเอง และเป็นข้อมูลที่น่าสนใจสำหรับผู้ที่กำลังสนใจศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ การศึกษานี้จึงได้เริ่มต้นขึ้น

กรอบของการศึกษานี้คือคำถามที่ว่า การเป็นแม่มดของฉันเริ่มต้นขึ้นเมื่อไหร่ อย่างไร เกิดอะไรขึ้นตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน ภูมิหลัง ประสบการณ์ คำอธิบายการเป็นแม่มด ฉันเป็นแม่มดไปเพื่ออะไร และส่งผลต่อชีวิตของฉันอย่างไร การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อสร้างคำอธิบายที่เป็นระบบเกี่ยวกับความเป็นมาและความเป็นแม่มดของฉัน ข้อค้นพบที่เกิดขึ้นจากการศึกษาจะมีคุณค่าต่อชีวิตและความเข้าใจตัวเองของฉันอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากจะทำให้ได้เห็นถึงการเดินทางในชีวิตที่ผ่านมา ทั้งในเชิงรูปธรรม (ประสบการณ์ สถานการณ์ จุดเปลี่ยนของชีวิต) และเชิงนามธรรม (จิตสำนึก โลกภายใน และมิติทางจิตวิญญาณ) หัวใจสำคัญของการศึกษาอยู่ที่การร้อยโยงและทำความเข้าใจข้อมูลทั้งหมดนั้นอย่างมีความหมาย การศึกษานี้ช่วยเสริมพลังให้กับตัวฉันเอง ตลอดจนผู้ที่กำลังแสวงหาวิถีทางจิตวิญญาณของตนหรือผู้ที่เรียกตัวเองว่าแม่มด ให้ได้พบกับเพื่อนที่เดินทางในเส้นทางที่คล้ายคลึงกัน เชื่อมั่นในการเดินทางทางจิตวิญญาณของตน เป็นอิสระจากการตีตราหรือการด้อยค่าจากสังคม และที่สำคัญ การศึกษานี้จะเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยในแนวอัตชีวประวัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมิติจิตวิญญาณ สามารถนำไปวิพากษ์วิจารณ์ต่อยอดทางวิชาการได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยแนวจิตวิญญาณในสังคมไทย รวมถึงสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีแม่มดอย่างเป็นวิชาการต่อไป

ฉันเริ่มต้นด้วยการค้นหากระบวนวิธีวิจัยที่น่าจะเหมาะสมกับโจทย์คำถามข้างต้น และพบว่าวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยใช้กระบวนการศึกษาวิจัยอัตชีวประวัติ (Autobiographical Narrative) นั้น มีความเหมาะสมมากที่สุด เนื่องจากเป็นการศึกษาประวัติของบุคคลที่เล่าหรือผลิตโดยบุคคลนั้นเอง นำเสนอข้อมูลหรือเรื่องราวเกี่ยวกับตัวผู้เขียนเอง ตั้งแต่การตั้งคำถาม เก็บข้อมูลของตัวเอง และสังเคราะห์หาคำตอบด้วยตัวเอง กล่าวคือเป็น “การวิจัยตัวเอง” ซึ่งกระบวนการเช่นนี้จะมองย้อนอดีตผ่านความทรงจำ โดยย้อนระลึกไปไกลมากเท่าที่จะสามารถกระทำได้และเท่าที่จำเป็นต่อการตอบคำถามของการวิจัย สำหรับกรณีนี้ ฉันวางกรอบของการศึกษาไว้ที่การย้อนระลึกถึงประสบการณ์ในอดีตตั้งแต่วัยเด็ก เรื่อยมาจนถึงวันที่ประกาศตัวว่าเป็นแม่มดและได้ทำงานทางสังคมในบทบาทนี้จนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ปฏิเสธไม่ได้ว่ากระบวนการนี้มิได้ย้อนกลับไปศึกษาอดีตเพียงเท่านั้น หากมีความเป็นปัจจุบันอย่างมาก เนื่องจากฉันรวมเอาข้อมูลในช่วงเวลาที่จิตสำนึกยังรับรู้อยู่กับชั่วขณะปัจจุบันที่ปลายนิ้วสัมผัสกับแป้นพิมพ์ไว้ด้วย ทั้งนี้เพราะการปรากฏขึ้นของความทรงจำได้ผสมผสานเป็นผลรวมกับจิตสำนึกในปัจจุบันและเปิดรับปัญญาญาณ รวมถึงการหยั่งรู้ (intuition) ทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

ในส่วนของข้อมูลที่ใช้จะมีรายละเอียดครอบคลุมถึงชีวิตนับตั้งแต่วัยเด็ก ภูมิหลัง ประสบการณ์ จุดเปลี่ยนในชีวิต และที่สำคัญคือโครงสร้างของจิตสำนึกที่เป็นผลของการมองพฤติกรรมและชีวิตแบบเป็นองค์รวม ทั้งนี้ฉันยังได้รวบรวมข้อเขียน บันทึกส่วนตัว และบทสัมภาษณ์ของตัวเองที่เคยถูกสัมภาษณ์ไว้ และที่มี

ผู้เขียนถึงการงานในฐานะแม่มดของฉันเท่าที่จะสามารถรวบรวมมาได้ โดยให้ความสำคัญกับข้อมูลที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างปี 2565 ถึงเดือนกรกฎาคม 2566 มากเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่ฉันได้เปิดตัวต่อสาธารณะและทำงานในฐานะแม่มด ในท้ายที่สุดจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาอ่านทบทวน ทำความเข้าใจ เขียนเรียบเรียงความคิด เพื่อสร้างข้อสมมติฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงตอบคำถามของการวิจัย และใช้วิธีการเล่าเรื่องผ่านการมองภาพชีวิตแบบองค์รวม (retrospection) ซึ่งเป็นวิธีเล่าที่ไม่แยกตัวผู้เล่าออกจากเรื่องราวที่เล่าเพื่อนำเสนออภิปรายผลการศึกษา

สำหรับการปกป้องสิทธิผู้เข้าร่วมการวิจัย ได้กำหนดให้ชื่อบุคคลที่ปรากฏในบทความนี้โดยมากเป็นชื่อสมมติ หรือ “ไม่ระบุชื่อ” เพื่อไม่ให้กระทบกับสิทธิความเป็นส่วนตัว เว้นแต่บุคคลที่ข้อมูลและความเกี่ยวข้องที่อธิบายไว้ เป็นข้อมูลที่เผยแพร่ต่อสาธารณะอยู่แล้ว สำหรับชื่อบุคคลอื่นนอกเหนือจากนั้นที่ปรากฏในบทความ ได้ขออนุญาตและได้รับการยินยอมจากเจ้าของเรื่องราวให้สามารถเผยแพร่ข้อมูลในบทความได้

หลังจากทำการศึกษาเสร็จสิ้น ฉันได้พบโครงสร้างการของกระบวนการ “กลายเป็น” แม่มดของตัวเองว่ามีที่มาจากพื้นฐานสำคัญในชีวิตสามด้าน ได้แก่ (หนึ่ง) ฉันเกิดและเติบโตมาโดยมีอัตลักษณ์ทับซ้อนที่มีความเป็นชายขอบในมิติต่าง ๆ (intersectionality of marginalization) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องชนชั้นทางเศรษฐกิจ เพศ รวมถึงการมีชีวิตที่โดดเดี่ยวในวัยเด็ก (สอง) เพศวิถี ประสบการณ์ที่เจ็บปวดในความสัมพันธ์กับการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมทางเพศ พื้นฐานเหล่านี้ได้นำพาให้พบกับความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ การพังทลายของตัวตน วิกฤติชีวิตและความสัมพันธ์ แต่กลับนำไปสู่การเปลี่ยนผ่านที่มีความหมายได้ในที่สุด (สาม) ในด้านการศึกษา ฉันมีความสนใจต่อศิลปะ ปรัชญา ศาสนา และสุนทรียภาพ และมีโอกาสได้เล่าเรียนศาสตร์เหล่านี้อย่างจริงจัง ต้นทุนนี้ทำให้ฉันสามารถนำพาตนเองให้เดินทางผ่านประสบการณ์และเส้นทางทางจิตวิญญาณที่ยากลำบากมาได้ เป็นผู้รอดชีวิตจากสังคมที่เหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรม ตลอดจนโครงสร้างอันกดขี่ทางจิตวิญญาณในโลกปัจจุบัน

พื้นฐานชีวิตดังที่กล่าวมาเป็นสดมภ์หลัก ที่ได้นำพาสู่การเปลี่ยนผ่านสำคัญสามประการ ซึ่งเต็มไปด้วยมิติจิตวิญญาณและมีพลังมากเพียงพอที่จะทำให้ฉันตั้งเจตจำนงที่จะดำรงชีวิตในฐานะ “แม่มด” คนหนึ่งในโลกปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านนั้นได้แก่ (หนึ่ง) การฟื้นความรักความเมตตาต่อตัวเอง (สอง) การฟื้นพลังอำนาจทางจิตวิญญาณ และ (สาม) การฟื้นความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ฉันพบว่าการเปลี่ยนผ่านทั้งหมดนี้เป็นการเยียวยาที่ทรงพลังอย่างยิ่ง การกลายเป็นหรือเกิดใหม่ในฐานะแม่มดคือการเลือก คือเจตจำนง (intention) คือพันธกิจของชีวิต (live mission) ที่จะดำรงอยู่อย่างสอดคล้องเกื้อกูลกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สรรพสิ่ง สรรพสัตว์ สรรพชีวิต สรรพวิญญาณ โดยฉันเป็นผู้กำหนดเองในฐานะผู้เป็นนาย (master) เหนือชีวิตของตัวเอง

พื้นฐานสำคัญในชีวิต

การศึกษาเริ่มต้นที่การมองย้อนอดีตกลับไปค้นหาร่องรอยกระบวนการกลายเป็นแม่มดตั้งแต่วัยเด็ก โดยสามารถอภิปรายภาพรวมได้ดังต่อไปนี้

ความเป็นชายขอบและชีวิตที่โดดเดี่ยวในวัยเด็ก

พ่อของฉันเป็นคนจีนแคระ แซ่หวง (黄) มาจากจีนแผ่นดินใหญ่ พ่อพูดไทยไม่ชัดและเขียนอ่านด้วยภาษาจีนเป็นหลัก ในวัยหนุ่ม พ่อเป็นทหารจีนคณะชาติในกองพล 93 (ก๊กมินตั๋ง) ส่วนแม่มีชื่อเดิมว่า “นาง” เป็นคนไทลื้อ แม่อพยพหนีภัยการสู้รบจากสิบสองปันนามาถึงอำเภอเชียงของ ประเทศไทย ด้วยตัวคนเดียวขณะที่มีอายุเพียง 13 ปี จนได้พบกับพ่อ อยู่กินและตั้งรกรากกันที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย ในราวปี 2495 ทั้งสองคนก็ได้สัญชาติไทย นายทะเบียนตั้งชื่อให้ว่านายจันทร์กับนางจันสุและมีนามสกุลว่า “แสงชัย” สัญชาติ ชื่อและนามสกุลใหม่นี้ได้ฉาบทับตัวตนและรากเหง้าดั้งเดิมของทั้งคู่ แต่ก็ทำให้ลูกทั้งสี่คนซึ่งมีฉันเป็นคนสุดท้อง ได้สัญชาติไทยตั้งแต่กำเนิด

เมื่อเกษียณจากการเป็นทหารที่ทำให้ต้องประจำการอยู่หลายเมือง พ่อได้กลับมาอยู่กับแม่และเริ่มมีอาการทางประสาท เริ่มใช้ความรุนแรงในครอบครัว มีเมียน้อย และทะเลาะตบตีกับแม่บ่อย ๆ ครั้งหนึ่งพี่ชายของฉันที่โตเป็นหนุ่มคว้ามีดจากในครัวมาจะทำร้ายพ่อ นั่นเป็นสัญญาณเตือนที่ทำให้แม่วางแผนพาฉันซึ่งขณะนั้นอายุสามขวบหนีออกจากบ้านของพ่อ พี่สาวและพี่ชายของฉันที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นต่างก็หนีออกมาในวันเดียวกัน ครอบครัวแตกสลายนับแต่วันนั้น แต่ละคนต้องดิ้นรนหาเลี้ยงตัวเอง และฉันได้มีโอกาสพบเจอพ่ออีกเพียงสามครั้งในชีวิต กับพ่อ ฉันมีความทรงจำที่รางเลือนเหลือเกิน เป็นความเชื่อมโยงจาง ๆ ที่แปลกประหลาด สิ่งนี้ส่งผลกับฉันอย่างลึกซึ้งยาวนานโดยเฉพาะการใคร่ครวญถึงความโดดเดี่ยวและความตาย ในชีวิตนี้ฉันเขียนถึงพ่อเพียงครั้งเดียวตอนที่ฉันอายุ 39 ปี ช่วงเวลานั้น ฉันเป็นนักเคลื่อนไหวในประเด็นความเป็นธรรมทางเพศ และสนใจการรื้อถอนความเชื่อฝังหัว (internalization) ในเรื่องเพศมากเป็นพิเศษ บันทึกที่ว่ามีรายละเอียดดังนี้

“พ่อ ฉันเหมือนพ่อที่สุดก็ตรงที่มักคิดถึงแต่ความตายที่โดดเดี่ยวของตัวเอง อันที่จริงพูดแบบนั้นก็ไม่ถูกนัก ฉันไม่รู้หรอกว่าพ่อคิดถึงมันหรือเปล่า รู้แค่พ่อจากไปอย่างโดดเดี่ยวภายในห้องแคบ ๆ ห้องหนึ่ง และการเฝ้าครุ่นคิดถึงแต่ ‘ความตายที่โดดเดี่ยวของตัวเอง’ นั่นคือของฉัน อย่างไรก็ตาม ฉันว่าอย่างน้อยเราคงเหมือนกันที่ความเป็นคนช่างคิด ช่างจินตนาการ และดื้อรั้นอย่างเหลือแสน ในขณะเดียวกันก็ติดกรอบ ตกกับดักมากมายที่ตัวเองวางไว้โดยไม่เคยรู้ว่ามันผูกมัดตัวเราเองเอาไว้ตลอดเวลา เราต่างรักในอิสระอย่างยิ่ง และเข้าใจผิดมาก ๆ เกี่ยวกับอิสรภาพในชีวิตของตัวเอง กว่าที่ฉันจะเรียนรู้และเข้าใจเรื่องนี้ได้อย่างแจ่มแจ้ง พ่อก็ตายจากไปได้เกือบสิบปีแล้ว ฉันยังจำความรู้สึกว่างเปล่าตอนยืนอยู่หน้าหลุมฝังศพของพ่อในสุสานจีนนั่นได้ ดินสดใหม่กองสุมกัน ขรุขระและเย็นชืดไม่ต่างจากอารมณ์ที่เวียนวนภายในใจ เราไม่ได้เจอกันราวปีหนึ่งก่อนที่มันจะเกิดขึ้น ทุกคนที่รู้จักต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าพ่อรักฉันมากเหลือเกิน ฉันเป็นลูกเล็กที่พ่อคอยอุ้มไปนั่นไปนี่ คอยกอดคอยหอมแก้มฉันอยู่เสมอ แต่มันก็จางเลือนจากการจดจำ เหลือเพียงความว่างเปล่า จนทุกวันนี้

มันเลยพ้นคำว่ารัก โกรธ เสียใจ ผิดหวัง หรือหดหู่ไปมากแล้ว มีเพียงความทรงจำกระท่อนกระแท่น และความรู้สึกที่สุดแสนจะว่างเปล่า วันนี้ฉันมีความสุขดี และพ่อน่าจะพอใจถ้ารู้เรื่องนี้ ฉันเป็นอิสระจากพ่อ อิสระจากความเป็นลูกสาว และอิสระจากผู้ชายทุก ๆ คน ที่เป็นอยู่และดำเนินไปอาจจะเรียกชื่อได้ว่าฉันกำลังพยายามเป็นอิสระจากกรอบต่าง ๆ อีกมากมาย จากความปรารถนาของตัวเอง และไปให้พ้นจากความคิดเรื่องความตายที่โดดเดี่ยวของตัวเอง อย่างไรก็ตาม ฉันจำได้ว่าฉันรักพ่อ และรอยยิ้มของฉันถอดแบบรอยยิ้มของพ่อมาเลยทีเดียว" (บันทึกส่วนตัว, *4* ธันวาคม *2559)*

ในวันที่พ่อตาย มันเป็นความรู้สึกที่ประหลาด ฉันไม่แน่ใจว่าควรจะเศร้า โกรธ หรือสมเพชเวทนา ภาพที่ฉันยืนเคว้งทำอะไรไม่ถูกอยู่กลางห้องแคบ ๆ ว่างเปล่าทึมทึบ ตอนที่ไปเก็บของในห้องพักที่มูลนิธิรับเลี้ยงดูคนชราที่พ่อสิ้นลม ยังคงฝังอยู่ในใจ มันคอยเตือนให้คิดถึงการตายโดยลำพัง จนสงสัยในตัวเองว่าฉันมีค่าคู่ควรที่จะถูกรักหรือไม่ จะมีชะตากรรมอย่างพ่อไหม

กับแม่ มีสองเรื่องที่ฉันจำได้จนถึงทุกวันนี้ คือครั้งที่แม่ถูกไล่ออกจากห้องเช่า ตอนนั้นฉันน่าจะมีอายุราวสี่ถึงห้าขวบ แม่พาฉันขี่หลัง หอบข้าวของรุงรัง เดินร้องไห้ไปตามริมถนนที่เป็นดินลูกรังเต็มไปด้วยฝุ่นสีส้มแดง ฉันไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้น แต่รับรู้ได้ถึงความยากลำบาก ฉันจำไม่ได้ว่าเหตุการณ์หลังจากนั้นเป็นอย่างไร ทุกอย่างเลือนรางเหลือเพียงภาพแม่ร้องไห้ มีฉันอยู่บนแผ่นหลังกับข้าวของรุงรัง อีกเหตุการณ์หนึ่งที่นึกถึงทีไรก็รู้สึกสะท้อนใจเสมอ คือครั้งที่แม่พาฉันนั่งรถตู้ข้ามจังหวัดไปหาพี่สาวของฉันซึ่งทำงานเป็นนักร้อง พวกเราลงจากรถตู้ที่ท่ารถในตอนกลางคืน แม่เช่าห้องพักรายวันตรงตึกแถวใกล้ ๆ เพื่อรอให้ฟ้าสางก่อนจะเดินทางกันต่อ ฉันในวัยประถมต้นร้องบอกว่าหิว แม่ซื้อนมแลคตาซอยกล่องสีฟ้าให้หนึ่งกล่อง การได้ละเลียดความหวานของนมสีขาวขุ่นนี้เป็นความสุข และทำได้ไม่บ่อยนักด้วยราคาของมันในตอนนั้นอาจจะเท่ากับอาหารหนึ่งมื้อของสองชีวิต ฉันตัดสินใจดูดกินเพียงครึ่งกล่องเพื่อเหลืออีกครึ่งไว้กินตอนเช้า ตั้งใจวางไว้อย่างดีบนโต๊ะ ปรากฏว่าเมื่อถึงตอนเช้า นมบูดแล้ว ฉันร้องไห้เสียใจ จำเป็นต้องทิ้งของที่นาน ๆ จะได้กินสักที ประสบการณ์เหล่านี้ทำให้ฉันเข้าใจความเป็นชายขอบ ความยากจน และความเหลื่อมล้ำเป็นอย่างดี

ความที่แม่เป็นหญิงชาติพันธุ์ ตัวคนเดียว เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยวที่อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ จึงมีความเป็นชายขอบทั้งมิติเพศ ชาติพันธุ์ ภาษา การศึกษา และเศรษฐานะ แม่จึงต้องทำงานหนัก ปากกัดตีนถีบ และมันยังส่งผลมาถึงฉันด้วย เราแม่ลูกไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกัน และความเหนื่อยล้าทำให้แม่ไม่ชอบการสัมผัส โอบกอดนัก ตอนที่ฉันอยากจะกอด แม่มักจะบ่นว่าร้อนแล้วปัดมือฉันออก เวลาจะเข้านอน ฉันจึงทำได้เพียงนอนเว้นระยะห่างแล้วเอื้อมมือไปจับชายเสื้อหรือผ้าถุงของแม่เอาไว้ก่อนจะผล็อยหลับไป เราย้ายห้องเช่าบ่อยครั้งเพราะแม่ต้องดิ้นรนเปลี่ยนที่ค้าขายไปเรื่อย ๆ ฉันเปลี่ยนโรงเรียนแทบจะทุกปีและมาเรียนจบประถมปลายที่โรงเรียนเทศบาลวัดพวกช้าง จังหวัดเชียงใหม่ ฉันเติบโตขึ้นมาพร้อมกับความโดดเดี่ยว รู้สึกตัวคนเดียวในโลกที่ไม่มีใครรู้จักฉันอย่างแท้จริง นั่นทำให้ฉันมีปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ ไม่รู้วิธีที่จะแสดงความรู้สึกหรือบอกความต้องการ คล้ายเด็กใบ้ที่ฝังตัวอยู่แต่ในโลกของการอ่าน นั่งวาดนั่นวาดนี่ตามลำพังได้ทั้งวัน และเฝ้าสังเกตผู้คนโดยรู้สึกตลอดเวลาว่าตัวเองเป็นคนนอก

แต่ฉันมีเพื่อนเป็นสายฝน ชอบเล่นน้ำฝน ตอนประถมปลายยามใดที่ฝนตก ฉันจะได้รับอนุญาตให้วิ่งเล่นกลางลานกว้าง ๆ สนุกกับน้ำฝนที่เย็นฉ่ำก่อนจะกลับมาอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้า ฉันมีเพื่อนเป็นสายลม ฉันรู้สึกใกล้ชิดกับสายลมที่พัดผ่านรอบกายและมักจะรู้สึกว่าฝ่ามือทั้งสองข้างสามารถพูดคุยล้อเล่นกับสายลมได้ ฉันชอบคุยกับท้องฟ้า ยามที่เงยหน้ามองฟ้าทีไร ฉันรู้สึกว่ากำลังได้รับคำทักทาย อะไรไม่รู้ทำให้รู้สึกว่าท้องฟ้าเชื่อมั่นในตัวฉันเสมอ ที่สำคัญ ฉันรักก้อนหิน กองหินกองทรายที่วัดข้างบ้านเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของฉัน ที่นั่นฉันสามารถนั่งขลุกอยู่เป็นวันวันเพื่อหยิบหินทีละก้อนขึ้นมาพินิจพิเคราะห์ และปั้นทรายชื้น ๆ เป็นรูปสิ่งต่าง ๆ ฉันยังจำก้อนหินใส ๆ กับก้อนสีขาวขุ่นที่มีประกายระยิบระยับอยู่ในเนื้อหินเหล่านั้นได้ และฉันชอบต้นไม้ ชอบกิ่งไม้ กิ่งไม้แห้งหงิกงอเป็นของล้ำค่าด้วยความที่มันมีรูปทรงกับผิวสัมผัสเฉพาะตัวที่น่าสนใจ ฉันมีความสุขและได้รับการปลอยโยนเมื่อได้สัมผัสใกล้ชิดกับธรรมชาติ หากแม่มดเป็นผู้ที่เชื่อมต่อเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ มีความสุขที่ได้สื่อสารกับธรรมชาติ เมล็ดพันธุ์ของการเป็นแม่มดคงฝังอยู่ในเนื้อในตัวของฉันมานับแต่เวลานั้น

ช่วงวัยประถมปลายในโรงเรียนวัด นักเรียนจะถูกเกณฑ์ให้ไปนั่งสวดมนต์ทำนองสรภัญญะทุกบ่ายวันศุกร์ ทำให้ฉันมีโอกาสได้สัมผัสกับท่วงทำนองบทสวดมนต์และเสียงระฆังทองเหลือง จนคุ้นชินและรู้สึกถึงความสงบอบอุ่นภายใน ความใฝ่ฝันในวัยเด็กคือฉันอยากเป็นพระ การอ่านภาษายาก ๆ เป็นจังหวะจะโคนด้วยสำเนียงไพเราะราวกับบทเพลง ล่วงรู้ความหมายลึกลับของข้อความเหล่านั้น และทำหน้าที่แนะนำชาวบ้านเป็นภาพในอุดมคติของคนที่ฉันอยากเป็น ในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ฉันเริ่มเข้าใจว่าผู้หญิงไม่สามารถบวชเป็นพระนุ่งห่มจีวรสีเหลืองได้ ผู้หญิงที่อยู่ในวัดจะโกนผมเรียกว่าแม่ชี คลุมร่างกายด้วยผ้าสีขาว และทำหน้าที่ดูแลทำความสะอาด ฉันไม่เคยเห็นผู้หญิงในสีขาวเหล่านั้นได้นั่งตรงตั่งสีทองอร่ามแล้วอ่านภาษายาก ๆ ให้ชาวบ้านฟังเลย นั่นทำให้ฉันเลิกคิดที่จะเป็นพระ แต่ยังชอบนั่งสมาธิ ฉันคิดว่าตัวเองสามารถทำได้ดี และรื่นรมย์อย่างมากเวลาที่สัมผัสได้ถึงสีสันต่าง ๆ ที่เคลื่อนตัวเหมือนหมอกอยู่ระหว่างคิ้ว จนวันหนึ่งอายุประมาณ 17 ปี ได้ยินคนเขาเล่าว่าใครที่เข้าสมาธิได้ดี คนนั้นจะเริ่มรับรู้หรือเห็นอะไรแปลก ๆ รวมถึงมองเห็นผีด้วย ฉันกลัวผี จึงเลิกนั่งสมาธิไปตั้งแต่ตอนนั้น

เมื่อมองย้อนกลับไป ฉันพบว่า “สัญญาณ” ของความเป็นแม่มดได้ปรากฏขึ้นมาตลอดเส้นเวลาในชีวิตวัยเด็ก ทั้งความสนใจฝึกปฏิบัติทางจิตวิญญาณและการสื่อสารกับธรรมชาติ ยิ่งกว่านั้น แม่เคยเล่าว่าครอบครัวของแม่ที่สิบสองปันนาทำหน้าที่บรรเลงดนตรีในประเพณีและพิธีกรรมสำคัญของหมู่บ้าน นับถือผีและบูชาจิตวิญญาณในธรรมชาติควบคู่ไปกับศาสนาพุทธ การถือผีปู่ย่าเป็นการสอนลูกหลานให้เคารพบูชาบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว ที่สำคัญ สำหรับชาวไทลื้อ ผีปู่ย่าจะสืบสายทางผู้หญิง ข้อมือทั้งสองข้างของแม่ยังปรากฏรอยสักอักขระซึ่งแม่เล่าว่าเพื่อเป็นการป้องกันเสน่ห์ยาแฝดตามความเชื่อไทลื้อ ที่จะสักให้เมื่อเด็กหญิงเริ่มโตเป็นสาว แต่การเป็นหญิงอพยพพลัดถิ่นที่ฉีกขาดจากรากวัฒนธรรมของตน ได้ทำให้ความเชื่อมโยงต่อสิ่งเหล่านี้พร่าเลือนไป ฉันไม่มีโอกาสเติบโตขึ้นท่ามกลางผีปู่ย่า หากเป็นไปได้ที่การเชื่อมโยงและศักยภาพทางจิตบางอย่าง ได้ไหลเวียนอยู่ในสายเลือดแล้วโดยไม่รู้ตัว

อีกข้อสังเกตหนึ่งเกี่ยวกับชะตากรรมของพ่อและการแตกสลายของครอบครัว ที่สุดท้ายอาจจะไม่ได้เกิดจากอาการทางประสาทของชายวัยกลางคนที่ผ่านศึก แต่กลับเป็นผลจากการสาปแช่ง แม่เคยเล่าว่า

ตอนเป็นทหาร พ่อมีครอบครัวและมีลูกชายอีกหนึ่งคนอยู่ที่ประเทศลาว ลูกชายคนนั้นอายุไล่เลี่ยกันกับพี่ชายของฉัน ครั้งที่พ่อปลดประจำการ ผู้อาวุโสท่านหนึ่งจากครอบครัวนั้นเดินทางมาหาเพื่อตามให้พ่อกลับไปอยู่กับครอบครัวที่ลาว โดยลั่นวาจาไว้ว่าหากไม่กลับไป ชีวิตครอบครัวของพ่อทางนี้จะต้องล่มสลาย พ่อไม่กลับไปครอบครัวเรากลายเป็นดังวาจาที่เขากล่าวไว้ และพ่อจากไปอย่างโดดเดี่ยว เมื่อพิจารณาถึงประสบการณ์เหล่านี้ ฉันอาจจะพัวพันกับเรื่องไสยศาสตร์ตั้งแต่ชะตาของครอบครัว รากเหง้าเผ่าพันธุ์ ส่วนความโดดเดี่ยวและลำบากยากจนในวัยเด็กก็ผ่านพ้นมาได้ด้วยการสื่อสารกับธรรมชาติ และสุนทรียภาพของการขีดเขียน สิ่งเหล่านี้ ได้ก่อรูปทิศทางของชีวิต จนนำไปสู่ความสนใจเรื่องความเป็นธรรมทางสังคม ศาสนา ปรัชญา ศิลปะ และสุนทรียศาสตร์อย่างจริงจังในเวลาต่อมา

ความเป็นผู้หญิงกับความเป็นธรรมทางเพศ

แม้ว่าฉันจะเติบโตมากับแม่ที่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว ยากจนและเป็นหญิงชาติพันธุ์ แต่เส้นผมของฉันมักจะถูกสระหวีจนเงางาม ชุดนักเรียนก็สะอาดสะอ้านเรียบร้อยอยู่เสมอ แม่เป็นผู้หญิงตัวเล็กที่มีใจนักสู้เต็มเปี่ยม เป็นคนใจเด็ด และถือในสัจจะวาจา เพลงโปรดเพลงหนึ่งของแม่คือ “ล่องแม่ปิง”[8] ที่สอนให้ผู้หญิง “ฮักศักดิ์ศรีของกุลสตรี แม่ญ่าแม่ญิง” อย่างที่สุด แม่สอนฉันแบบนั้นด้วย เราใช้ชีวิตในตลาดสดที่แวดล้อมไปด้วยคนระดับเดียวกัน หาเช้ากินค่ำ ปากกัดตีนถีบ เมื่อมองย้อนกลับไป ท่ามกลางความทุกข์ยากทั้งหมด ฉันเห็นความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเลี้ยงดูฉันอย่างดีของแม่ และได้ตระหนักถึงความเชื่อมโยงที่ว่า “ความตั้งใจมั่น” กับ “การปฏิบัติอย่างซื่อตรง” ที่จะดูแลปกป้อง (nurturing) ลูก แม้อยู่ในสภาพชีวิตที่ขัดสนเต็มไปด้วยข้อจำกัด ได้ทำให้เกิดพลังที่ช่วยให้ฉันเติบโตขึ้นอย่างดี สำหรับฉัน แม่จึงมีพลังเวทมนตร์อย่างพลังของแม่มด ฉันกำเนิดและเติบโตมาด้วยเวทมนตร์ของแม่ ความตระหนักข้อนี้ ส่งผลให้ต่อมา ฉันเห็นเวทมนตร์ พลังอำนาจ ความเป็นแม่ แม่มด แม่หมอ ในตัวเองด้วยเช่นกัน

เพื่อนร่วมชั้น ป.6 ของฉันหลายคนกลายเป็นพ่อแม่ตั้งแต่วัยรุ่น บางคนเสียชีวิตจากยาเสพติด บ้างก็อยู่ร่วมกับเชื้อ HIV ตั้งแต่ยังเรียนไม่จบมัธยมต้น คนที่ได้เรียนต่อจนถึงระดับปริญญาตรีมีเพียงสามคน ฉันเป็นหนึ่งในนั้น วันหนึ่งก่อนที่จะแยกย้ายกันไปขึ้นชั้นม.1 ที่โรงเรียนใหม่ ฉันคิดถึงเพื่อนที่ชื่ออร เด็กหญิงตัวโต เสียงดัง เรียนเก่ง ใจดี ประธานนักเรียนที่เป็นเพื่อนสนิทเพียงคนเดียวที่คอยดูแลฉันมาตลอด จึงยืมจักรยานคันใหญ่จากคนข้างบ้านปั่นเป็นระยะทางนับสิบกิโลเมตรเพื่อไปหาอร เมื่อไปถึง ฉันงุนงงทำอะไรไม่ถูก เธอไม่ได้อยู่ที่นั่นอีกแล้ว ไม่ได้เรียนต่อ แต่งงาน และย้ายไปอยู่ที่บ้านของสามี คนแถวนั้นบอกที่อยู่ใหม่ของเธอมา แต่ฉันไม่รู้จักที่นั่น ในวัย 11 ขวบ ฉันไม่เข้าใจว่าเพราะอะไรคนที่เรียนเก่งอย่างอรจึงไม่ได้เรียนหนังสือต่อ ทำไมเด็กอายุเท่าฉันต้องรีบแต่งงาน ฉันปั่นจักรยานกลับบ้าน ผิดหวัง ไม่เคยพบหรือได้ยินข่าวของเพื่อนคนนี้อีกเลย

[8] เป็นเพลงภาษาเหนือที่โด่งดัง แต่งเนื้อร้องโดย จรัล มโนเพ็ชร และขับร้องโดยสุนทรี เวชานนท์

ฉันไม่รู้ว่าอรเติบโตมาแบบไหน แต่ฉันถูกสอนให้ทำตามขนบธรรมเนียม เป็นลูกสาวที่ดี เป็นผู้หญิงที่ดี เพื่อที่วันหนึ่งจะได้เป็นเมียและแม่ที่ดี หากในวันนั้นเป็นฉันเองที่จะต้องแต่งงานตั้งแต่ยังเป็นเด็กหญิง ฉันจะกล้าปฏิเสธหรือเข้าใจความต้องการที่แท้จริงของตัวเองหรือไม่ ชีวิตทางเพศของฉันอยู่ในร่องในรอย ไม่เคยได้สำรวจตรวจตราความต้องการใด ๆ เพราะไม่เคยสงสัยและคิดว่ามันไม่จำเป็น กุมภาพันธ์ 2551 ยี่สิบปีหลังจากวันที่ไปหาอร ฉันแต่งงานกับชายหนุ่มนิสัยดีที่คบหาดูใจกันมานานหลายปี ทุกอย่างเหมาะสมดีงาม ฉันมองเห็นภาพเราสองคนมีลูกหลานและแก่เฒ่าไปด้วยกัน ปลายปีนั้นฉันกลายเป็นแม่ ตอนนั้นเราจำเป็นต้องอยู่ห่างไกลกันเพราะฉันทำงานประจำที่ปัตตานี สามีอยู่ที่เชียงใหม่ ส่วนลูกสาวถูกรับไปดูแลโดยปู่กับย่าที่กรุงเทพฯ ด้วยเหตุผลว่าปัตตานีในช่วงปีนั้นมีเหตุการณ์รุนแรงบ่อยครั้ง อันตรายเกินไปสำหรับเด็กเล็ก ๆ รวมถึงฉันกับสามีที่ต่างอยู่ลำพัง ทั้งยังต้องทำงานเต็มเวลา ท่ามกลางชีวิตครอบครัวที่น่ารัก ฉันกลับรู้สึกว่ามีอะไรบางอย่างหล่นหายไปจากชีวิต แต่ตอบไม่ได้ว่ามันคืออะไร

เมื่อลูกสาวอายุ 8 เดือน แม่อย่างฉันกลับตกหลุมรักผู้หญิงคนหนึ่งจนถลำลึกไปมีความสัมพันธ์กับเธอ ผู้หญิงวัยไล่เลี่ยกันที่มีบุคลิกตรงข้ามกับฉัน เธอสามารถมองลึกเข้าไปภายในตัวตนของฉัน จนรู้ชัดว่าที่แสดงออกมานั้นเป็นเพียงภาพลวงตา ครั้งหนึ่ง เธออธิบายบุคลิกของฉันไว้ว่า “เป็นเหมือนหุ่นยนต์” เพราะสิ่งที่แสดงออกมา ล้วนมาจากความคิดคาดการณ์แต่ไม่ใช่ความรู้สึกที่แท้จริง เพราะ “ใช้หัวใจไม่เป็น” ฉันรู้สึกสว่างวาบ ตระหนักได้ว่า นี่คือคนแรกในโลกที่รู้จักฉันอย่างแท้จริงและอาจจะมากกว่าที่ฉันรู้จักตัวเอง ฉันทำผิดแต่ก็ไม่อาจปฏิเสธโอกาสที่จะรู้จักตัวเองผ่านการมีความรักความสัมพันธ์กับผู้หญิงคนนี้ ช่วงเวลาเพียงไม่กี่เดือนที่ดำเนินไป ชีวิตราวกับแขวนอยู่บนรถไฟเหาะที่พุ่งทะยานไปข้างหน้าโดยไม่มีเข็มขัดนิรภัย ปั่นป่วน เจ็บปวด หากก็สุขล้ำ ความลับในช่วงสั้น ๆ ได้ฉีกทิ้งตัวตนเก่าอย่างไม่เหลือชิ้นดี โลกที่คุ้นเคยแตกสลาย ฉันพังทลายแล้วเกิดใหม่ ไม่อาจกลับไปเป็นผู้หญิงที่ดี เป็นเมีย เป็นแม่ หรือลูกสาวที่ดีอย่างที่เคยเชื่อมั่นได้อีกต่อไป ฉันมีภาวะเครียด เริ่มดื่มเพื่อให้ความคิดทำงานช้าลง จนในที่สุดก็เสพติดการดื่มเพื่อให้มึนเมา วันที่ความสัมพันธ์ยุติลงด้วยเราต่างตระหนักถึงความเป็นไปไม่ได้ของความสัมพันธ์นี้ ยิ่งทำให้รู้สึกเคว้งคว้างเหลือแสน ฉัน กลัว และไม่รู้ว่าควรจะใช้ชีวิตอย่างไรต่อไป กลัวว่าครอบครัวจะผิดหวัง ความกลัวก้อนใหญ่ที่โบยตีอย่างรุนแรงคือกลัวที่จะไม่คู่ควรกับการเป็นแม่ อีกแง่หนึ่ง ฉัน โกรธ โกรธที่ที่ผ่านมาไม่เคยมีโอกาสได้สำรวจตรวจตราหรือค้นลึกเข้าไปในตัวเองอย่างจริงจัง โกรธทั้งโลกที่ไม่เคยมีใครบอกฉันว่าเราสามารถมีเพศวิถีที่แตกต่างหลากหลาย รู้สึกเหมือนถูกหลอกมาตลอด และมันทำให้ฉันต้องหลอกคนทั้งโลกในท้ายที่สุด

ฉันเขียนบันทึกเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ก่อนจะปรับใหม่ใส่รหัสจนมันกลายเป็นเรื่องสั้นและสุดท้ายก็ได้ขยายเป็นนวนิยายเล่มโต[9] เมื่อเขียนเสร็จ ฉันตัดสินใจส่งต้นฉบับให้สามีอ่านฉันเขียนบันทึกเพื่อทำความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้น ก่อนจะปรับใหม่ใส่รหัสจนมันกลายเป็นเรื่องสั้น และสุดท้ายก็ได้ขยายเป็น นว

[9] นวนิยาย “รักใคร่ ใคร่ครวญ” ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ.2553 โดยสำนักพิมพ์สะพาน ใช้นามปากกาว่า อธิฌลา นามปากกานี้มาจากการผันชื่อจริงของตัวเองกลับสู่รากในภาษาสันสกฤต อันธิ มาจาก อธิ (ที่ยิ่งใหญ่) และ ฌา มาจาก ฌลา (ลูกสาว, ดวงอาทิตย์)

นิยายเล่มและบอกความจริงทุกอย่างกับเขา เขาเจ็บปวดและสับสน และแน่นอนว่าฉันเองก็กลัวที่จะถูกกันออกมาจากลูก จากจุดนั้น ฉันใช้เวลาราวสองปีในการพยายามที่จะประคับประคองเพื่อขอยุติชีวิตแต่งงานให้ได้อย่างราบรื่นที่สุด แต่ไม่สำเร็จ ความสัมพันธ์นั้นถูกมองว่าเป็นความเหงาเพียงชั่วคราว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงภายในตัวฉันอย่างถอนรากถอนโคนนั้น ไม่ใช่ความจริง แต่ในคืนวันเกิดของฉันในเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ชีวิตแต่งงานก็ยุติลงอย่างไม่เป็นทางการ ความคับข้องใจอันยาวนานทำให้ความโกรธของเขาระเบิดออก เราใช้ความรุนแรงทางร่างกายต่อกัน หนึ่งสัปดาห์ต่อมา ฉันย้ายหนีออกจากห้องพักเดิมไปเช่าที่ใหม่ซึ่งไม่มีใครรู้จัก นั่นทำให้นึกถึงวันที่แม่หนีจากพ่อ ต่างกันที่นับจากวันนั้น ฉันไม่กล้าเข้าไปเยี่ยมลูกสาววัยสองขวบครึ่งของฉันนานถึงหนึ่งปีเต็ม จนถึงตอนนี้ เริ่มไม่แน่ใจว่าระหว่างฉันกับอร ใครพบกับเรื่องที่ยากเย็นกว่ากัน หรืออาจจะเป็นเราทั้งคู่ หรือเราทุกคนในระบบชายเป็นใหญ่ ต่างก็ตกอยู่ภายใต้การโบยตีของจารีตเรื่องเพศที่ซ่อนความรุนแรงไว้อย่างแนบเนียน

การเห็นชีวิตของแม่ ของอร และของฉัน ทำให้เริ่มตระหนักถึงความไม่เป็นธรรมทางเพศที่ส่งผลต่อชีวิต รวมถึงบทบาทที่ไม่เท่าเทียมของชายและหญิงในพื้นที่ศาสนา ในช่วงหนึ่ง ฉันจึงไม่นับถือศาสนาใด ๆ เลย (non-religious) การตกผลึกและเชื่อมโยงเรื่องราวทั้งหมดนี้ ได้มาจากการเรียนรู้กับอวยพร เขื่อนแก้ว นักเคลื่อนไหว และนักสตรีนิยมแนวจิตวิญญาณ (spiritual feminist)[10] สิ่งสำคัญที่ได้เรียนรู้คือเรื่องโครงสร้างอำนาจและการประกอบสร้างทางสังคมในเรื่องเพศ ที่แต่ละเพศถูกกำหนดอำนาจและบทบาทเป็นลำดับชั้น ผู้หญิงอย่างฉัน ต้องทำตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคม ไม่ใช่ตามแรงปรารถนาของตัวเอง ชีวิตของฉันเป็นของคนอื่น หญิงต่ำกว่าชายในพื้นที่ทางศาสนา และครอบครัวที่ถูกต้องดีงาม มีเพียงแบบเดียว กระบวนการรื้อถอนความเชื่อฝังหัวในเรื่องเพศจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ฉันกลายเป็นนักกิจกรรมทางสังคมที่มีฐานคิดความเป็นธรรมทางเพศที่ชัดเจนและอยู่ในเนื้อในตัว

ในบทบาทนักกิจกรรม ฉันเป็นตัวแทนของแม่ที่มีความหลากหลายทางเพศ[11] และ Bisexual ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ทางเพศที่ไม่ค่อยปรากฏตัวในสังคมไทย การปรากฏตัวครั้งแรก ๆ เต็มไปด้วยความสั่นไหว แต่ฉันเลือกที่จะเรียนรู้จากความจริงและยอมรับในสิ่งที่ตัวเองเป็น เมื่อมีที่ทางและต้นทุนทางสังคมในฐานะอาจารย์มหาวิทยาลัย[12] ฉันจึงใช้ต้นทุนทั้งหมดที่มีในชีวิตเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง ครั้งหนึ่งฉันถูกถามว่าเพราะอะไรจึงกลายเป็นนักกิจกรรม ฉันตอบว่า “ประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับชีวิตของเรา เป็น

---

[10] ในการอบรม “ฐานคิดสุขภาวะผู้หญิงและความเป็นธรรมทางเพศ” และ “วิทยากรกระบวนการ (TOT) สุขภาวะผู้หญิงและความเป็นธรรมทางเพศ” นำโดย อวยพร เขื่อนแก้ว และ ดร.วราพร แช่มสนิท ณ ศูนย์ผู้หญิงเพื่อสันติภาพและความเป็นธรรม (IWP) อ.แม่ริม จ.เชียงใหม่ จัดโดยแผนงานสุขภาวะและความเป็นธรรมทางเพศ ร่วมกับสมาคมเพศวิถีศึกษา ในปี 2555

[11] ฉันก่อตั้ง Facebook page ที่ชื่อ “พ่อแม่หลากหลายเพศ Thai LGBTI Parents” ในวันที่ 14 ตุลาคม 2556

[12] ฉันเริ่มทำงานตำแหน่งอาจารย์ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เมื่อ 4 ธันวาคม 2549

เรื่องส่วนตัวซึ่งเราได้รับผลกระทบ เลยต้องการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้ชีวิตคนที่เจอปัญหาคล้ายๆ กัน แต่ไม่มีโอกาสหรือเรี่ยวแรง เขาจะได้ไม่ต้องเจออย่างเรา" (อ้างใน ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2563) แต่ที่ลึกลงไปนั้น คือเพื่อให้ลูกสาวของฉันสามารถเป็นเจ้าของชีวิตตัวเอง ไม่ต้องเติบโตขึ้นในสังคมปิตาธิปไตยและพบกับความเจ็บปวดอย่างที่เกิดขึ้นกับฉัน ฉันต้องการเปลี่ยนแปลงมันด้วยพลังทั้งหมดที่มี

ปลายปี 2553 ฉันได้รู้จักและเริ่มคบหากับดาราณี ทองศิริ จากการเขียนเรื่องสั้นแนวอิโรติกของหญิงรักหญิงแล้วตีพิมพ์รวมเล่มในเล่มเดียวกัน ในเวลานั้น กระบวนการหย่าร้างระหว่างฉันกับอดีตสามียังไม่สิ้นสุด ฉันถูกตั้งคำถามมากมายจากครอบครัวและคนใกล้ชิด แม่ร้องไห้ ประกาศตัดแม่ตัดลูกกับฉัน และเห็นว่าการนอกใจทำให้เหมาะสมแล้วที่ฉันจะไม่ได้เป็นฝ่ายเลี้ยงดูลูกหลังจากการหย่าร้าง ฉันเจ็บปวดแต่ก็เข้าใจว่าอุดมการณ์ทางศีลธรรมที่ทำงานกับชีวิตของฉันและแม่คืออะไร ฉันยืนยันที่จะรักแม่ แม้จะไม่สามารถตอบสนองความดีงามทุกอย่างที่แม่คาดหวัง ฉันกับดาราณีก่อตั้งร้านหนังสือบูคู ในเดือนธันวาคม 2554 ที่จังหวัดปัตตานี ในช่วงแรก เราเพียงต้องการชีวิตที่สุขสงบในร้านหนังสือเล็ก ๆ แต่ต่อมาก็เริ่มจัดกิจกรรมต่าง ๆ และเริ่มเปิดห้องเรียนเพศวิถีในเดือนตุลาคม 2556[13] จนกลายเป็นนักเคลื่อนไหวในประเด็นความหลากหลายทางเพศในจังหวัดชายแดนใต้อย่างเต็มตัว วันที่ 13 สิงหาคม 2559 เราก่อตั้งทีมฟุตบอล Buku FC [14] เพื่อสร้างพื้นที่ปลอดภัยให้กับเยาวชนหญิงและเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศในพื้นที่ของกีฬา สมาชิกเกือบทั้งหมดในทีมเป็นมุสลิม ทีมฟุตบอลนี้ใช้หลักการอยู่ร่วมกันและแข่งขันแบบสตรีนิยม (Feminist football club) ที่เน้นการมีส่วนร่วมมากกว่าการเอาชนะ เป็นชุมชนที่ความแตกต่างหลากหลายสามารถปรากฏออกมาและอยู่ร่วมกันได้อย่างปลอดภัย สำหรับฉัน ดาราณีเป็นทั้งคู่ชีวิต เพื่อนร่วมอุดมการณ์ และคู่คิดในการทำงานคอยอยู่เคียงข้างในสถานการณ์ที่ยากลำบากตลอดหลายปี ฉันได้เขียนบันทึกถึงการใช้ชีวิตกับเธอไว้ว่า

"คืนนั้นเราเข้าบ้านมาได้สักพักแล้ว ฉันยังไม่ได้อาบน้ำ นั่งเอกเขนกอ่านข่าวจากเฟสบุ๊กในมือถือ ฟังเสียงจิ้งหรีดร้องแข่งกันเป็นจังหวะสม่ำเสมอ ข้าง ๆ เธอที่ก็ทำแบบเดียวกัน 'ยิงหม้อแปลงที่จะนะ' 'วางเพลิงที่เซเว่นดอนยาง' 'ปะทะที่หนองจิก' '...เตรียมเทียนไขเถอะ ไฟอาจจะดับ' ฉันลุกขึ้นมองหาเทียนไข เธอลุกขึ้นเดินหายเข้าไปในครัวก่อนจะกลับมาพร้อมไฟแช็ค 'เอาอะไรร้อน ๆ สักแก้วไหม' เธอถาม แล้วเราก็นั่งจิบน้ำขิงร้อน ๆ กับไมโลอุ่น ๆ ข้าง ๆ กัน รับรู้ไอเย็นชื้นจากละอองฝนที่เริ่มโปรยปราย ฉันเริ่มไอเพราะไวกับความชื้น แมวอ้วนนอนขดตัวนิ่งอยู่ตรงมุมโซฟาตัวนั้น ช่างเรียบง่ายและโหดร้ายเหลือเกิน" (บันทึกส่วนตัว, *2* พฤศจิกายน *2559)*

---

[13] พื้นที่เรียนรู้เรื่องเพศและสิทธิมนุษยชน มีการจัดอบรม เสวนา และจัดฉายภาพยนตร์ที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว โดยมากจัดขึ้นในร้านหนังสือบูคู โปรดดู อันธิฌา แสงชัย (2560, 12 กุมภาพันธ์)

[14] โปรดดู ชลธร วงศ์รัศมี (2561, 9 กรกฎาคม), นัชชา ตันติวิทยาพิทักษ์ (2561, 7 มีนาคม) และ ณัฐธยาน์ ลิขิตเดชาโรจน์ (2566, 27 มีนาคม)

เราเดินทางด้วยกันอย่างมีความหมาย แต่สุดท้ายการทำงานเคลื่อนไหวอย่างหนักและพาตัวเองแตะขอบทางเพศมากมาย ส่งผลให้ความสัมพันธ์ตึงเครียดมากขึ้นเรื่อย ๆ การทำงานเคลื่อนไหวเรื่องเพศและสิทธิมนุษยชนในชายแดนใต้ทำให้ฉันต้องเผชิญหน้ากับความกดดัน เหนื่อยล้า และพบความรุนแรงหลายครั้ง ทั้งจากเจ้าหน้าที่รัฐ[15] และจากชุมชนที่มีจารีตทางเพศเข้มข้น สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสุขภาพกายใจอย่างมาก ต้นเดือนกรกฎาคม 2557 เกิดเหตุสะเทือนขวัญฆ่าข่มขืนเด็กหญิงวัย 13 ปีบนรถไฟสายใต้ ก่อนที่จะโยนศพทิ้งอำพราง[16] เหตุการณ์นี้ทำให้ผู้คนต่างโกรธแค้น มีการเรียกร้องให้เพิ่มบทลงโทษกรณีข่มขืนให้ถึงประหารชีวิต นักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีกลุ่มหนึ่ง จัดเสวนาเกี่ยวกับเรื่องนี้ขึ้นอย่างเร่งด่วน โดยเชิญวิทยากรที่เป็นอาจารย์ด้านนิติศาสตร์ นักกฎหมายอิสลาม และฉันเป็นวิทยากรเพศหญิงเพียงคนเดียว ได้รับเชิญในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชนซึ่งไม่เห็นด้วยกับโทษประหารในทุกกรณี ครั้งนั้น ฉันใช้พลังทั้งหมดที่มีเพื่ออธิบายว่าการประหารชีวิตนักข่มขืน ไม่ใช่วิธีแก้ปัญหา เพราะสิ่งที่สร้างวัฒนธรรมข่มขืน คือระบบอำนาจนิยมกับระบบชายเป็นใหญ่ การที่ต้องตอบคำถามนับไม่ถ้วนจากผู้เข้าร่วมที่ส่งตรงมาที่ฉันเพียงคนเดียว ทำให้รู้สึกราวกับกำลังต่อสู้กับผู้คนที่โกรธแค้นหลายร้อยชีวิตในห้องประชุมใหญ่ห้องนั้นอย่างโดดเดี่ยว เมื่อจบลง ฉันกลับบ้าน นั่งร้องไห้ในความมืดนานนับชั่วโมง สั่นเทาไปทั้งตัว หดหู่สิ้นหวัง ในฐานะนักกิจกรรม ฉันพบกับประสบการณ์ลักษณะนี้บ่อยครั้งจนอ่อนล้ากับชีวิตและเริ่มนึกถึงความตาย ฉันเคยเขียนบันทึกไว้ว่า “ฉันเหนื่อยและอ่อนไหว การอยู่ต่อไปก็เริ่มน่าเบื่อหน่าย ฉันฝันถึงการจากไปบ่อยกว่าเดิม ในฝันนั้นมันก็เรียบง่ายดี คืนนี้ฉันนอนไม่หลับ เอาแต่อยากจะฝันถึงการจากไป” (บันทึกส่วนตัว, 16 พฤศจิกายน 2559)

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่กล่าวได้ว่าฉันถูก “ล่า” ตั้งแต่ก่อนที่จะมาเป็นแม่มด คือกรณีห้องเรียนเพศวิถี[17] เมื่อรายการสารคดีก(ล)างเมือง ตอน “ห้องเรียนเพศวิถี” ซึ่งออกอากาศทางโทรทัศน์ Thai PBS ในวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2560 ได้นำเสนอเรื่องราวชีวิตของฉันกับดาราณี รวมถึงกิจกรรมห้องเรียนเพศวิถีและทีมฟุตบอลบูคู เย็นวันนั้นพวกเราถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ทำลายศาสนา ที่กำลังชักจูงเด็กหญิงมุสลิมให้กลายเป็นเลสเบี้ยน มีการข่มขู่ โจมตี และเหยียดเพศทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างรุนแรง ผู้โจมตีบางส่วนเป็นนักกิจกรรมและนักสิทธิมนุษยชนในชายแดนใต้ กรณีนี้กลายเป็นที่ถกเถียงในวงกว้างและต่อเนื่องยาวนานถึงสองสัปดาห์ ฉันต้องยุติ

---

[15] โปรดดูกรณีเมื่อทหารเดินเข้าร้านหนังสือ ใน ดาราณี ทองศิริ (2556, 17 ตุลาคม)

[16] ผู้จัดการออนไลน์ (2557, 8 กรกฎาคม)

[17] โปรดดูบทวิเคราะห์ในประเด็นนี้ที่ อันธิฌา แสงชัย (2560) และ สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ (2560, 21 กุมภาพันธ์) ฉันถูกกล่าวหาว่าเป็น “กาเฟร มุชริกีน” คนนอกศาสนาที่ไม่นอบน้อมยำเกรงต่ออัลเลาะห์ เพราะกิจกรรมทีมฟุตบอลถูกมองว่าชักนำเยาวชนมุสลิมไปสู่บาป (การรักเพศเดียวกัน) มีการเรียกร้องทาง Facebook ให้ขบวนการติดอาวุธปาตานีจัดการกับพวกเราอย่างเด็ดขาด ซึ่งมีรูปแบบคล้ายกับการล่าแม่มดในยุคกลาง ที่ใช้ศาสนามาเป็นข้ออ้างในการทำความรุนแรงต่อผู้ที่ถูกตัดสินว่าเป็น “หญิงร้าย”

กิจกรรมทั้งหมดและออกจากพื้นที่ชั่วคราวเพื่อความปลอดภัย ทั้งยังต้องรับมือกับผลกระทบทางสุขภาพอันเป็นผลต่อเนื่องจากนั้นอีกหลายปี[18]

ความตึงเครียดเหนื่อยล้าเพิ่มขึ้นไม่หยุดหย่อนพร้อมกับความสัมพันธ์ที่แย่ลงเป็นลำดับ เริ่มเกิดความรุนแรงขึ้นในความสัมพันธ์ ทั้งที่รู้สึกแตกสลายก็ยังไม่หยุดทำงานเคลื่อนไหว ฉันอยู่ในภาวะต่อสู้ตลอดเวลาจนตกอยู่ในภาวะหมดไฟ ดังที่เขียนไว้ว่า “คนหนึ่งคนต้องทำอะไรมากมายเท่าไหร่กันหรือในหนึ่งชีวิต นี่เป็นชีวิตที่ฉันต้องการหรือไม่ อาจโง่หรือไร้เดียงสาเกินไปที่มั่นใจว่าจะทำได้ทั้งหมดนั้น ฉันปิดประตูบ้าน กดล็อก กันตัวเองออกจากความมืดข้างนอก เพื่อเผชิญหน้ากับสิ่งเดียวกันที่อยู่ข้างใน” (บันทึกส่วนตัว, 7 เมษายน 2561) และ “ความเศร้าที่แท้จริง คือสิ่งที่พูดออกมาไม่ได้ ไม่ว่าจะถ้อยคำใด ภาษากายหรือแม้แต่แววตา เธอเคยหมดสิ้นเรี่ยวแรงอ่อนระทวยอยู่ตรงก้นหุบเหวที่มืดมิดบ้างไหม ไร้แสงใด ๆ ไม่มีหรอกหิ่งห้อยดวงดาว หรืออาทิตย์ในรุ่งเช้า...ไม่รู้วัน ลืมคืน” (บันทึกส่วนตัว, 19 เมษายน 2561) ตอนนั้นฉันไม่รู้ตัวว่า กำลังละทิ้งชีวิตของตัวเอง

หลังจากกรณีห้องเรียนเพศวิถีไม่นานนัก ความสัมพันธ์ของฉันกับดาราณีก็สิ้นสุดลง เป็นช่วงเวลาที่สุขภาพจิตย่ำแย่อย่างมาก ชีวิตคู่ที่พังลงอีกครั้งยิ่งตอกย้ำให้รู้สึกสูญเสียคุณค่าในตัวเอง ฉันอาจจะไม่มีค่าพอที่จะเป็นที่รัก ความคิดเกี่ยวกับการตายอย่างโดดเดี่ยวหวนกลับมา ฉันผ่านอาการซึมเศร้าเฉียบพลันและมีความคิดที่จะฆ่าตัวตายหลายครั้ง มีสองครั้งที่ฉันเกือบจะลงมือทำมันจริง ๆ หลายปีต่อมาฉันได้ตกผลึกและบันทึกเอาไว้ว่า “การเป็นนักกิจกรรมในประเด็นที่ท้าทายมันทำให้เราบาดเจ็บได้มากมาย ส่งผลต่อทุก ๆ เรื่องในชีวิต โดยเฉพาะกับความสัมพันธ์ เราไม่สามารถมีสภาวะที่มั่นคงพอที่จะมีความสัมพันธ์กับตัวเองและคนอื่นแบบที่ healthy ได้ เราง่อนแง่น โยกคลอน ต่อให้รู้ตัวเราก็ช่วยเหลืออะไรตัวเองไม่ได้” (บันทึกส่วนตัว, 28 ตุลาคม 2564) ฉันโกรธ ฉันลุกขึ้นสู้ เป็นหญิงร้ายที่ถูกล่าในพื้นที่ของเพศและความศรัทธาในระบบชายเป็นใหญ่ สุดท้ายจึงตระหนักว่า ทางรอดเดียวคือการเยียวยาเพื่อฟื้นฟูพลังอำนาจจากภายใน กล่าวได้ว่า นี่อาจจะเป็นชะตาของแม่มด

ศิลปะ ปรัชญา ศาสนา และสุนทรียภาพ

ด้วยการดิ้นรนและโชคช่วย ฉันจึงเป็นเด็กชายขอบที่มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่ดี ได้เรียนรู้สิ่งที่ฉันสนใจจากครูอาจารย์ชั้นยอดหลายท่าน ฉันอยู่กับการวาดรูปมาเกือบตลอดชีวิตนับแต่เป็นเด็กใบ้ที่เอาแต่วาดรูปจนหมดสมุดเป็นเล่ม ๆ ได้เล่นดนตรีคลาสสิกในวงโยธวาทิตในช่วงมัธยมต้น ได้เรียนศิลปะอย่างจริงจังตั้งแต่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ศิลปกรรม) จนถึงปริญญาตรี (จิตรกรรม) เมื่อเปลี่ยนสายมาเรียนปรัชญา

[18] ให้สัมภาษณ์ไว้ที่ ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน (2563, 22 มิถุนายน)

ในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก หัวข้อที่สนใจก็ยังอยู่ในขอบข่ายของศิลปะและสุนทรียศาสตร์[19] สุดท้าย ฉันได้ทำหน้าที่อาจารย์สอนวิชาสุนทรียศาสตร์ในมหาวิทยาลัยยาวนานเกือบสิบห้าปี และนำแสงสว่างมาสู่ชีวิตของตัวเองด้วยการเข้าสู่โลกระบายสีบำบัด (Therapeutic painting) ฉันยังใช้การเขียนเพื่อ “ระบายอารมณ์” และทำความเข้าใจตนเองมาตั้งแต่เด็ก เริ่มเขียนบันทึกอย่างจริงจังเมื่ออายุ 16 ปี จนถึงการเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายเพื่อ “อ่าน” ชีวิตตัวเองใหม่ การเติมความอ่อนโยนงดงามลงไปในความทุกข์ทนขมขื่นช่วยให้ผ่านมันมาได้อย่างนุ่มนวลมากขึ้น ฉันเดินทางผ่านกระบวนการเยียวยาตัวเองครั้งแล้วครั้งเล่าทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้กลายเป็นทักษะสำคัญที่ต่อมา ฉันได้เขียนบทกวีไร้สัมผัสที่เป็นเสมือน “คาถา” ส่วนตนเป็นบทสวดมนต์ในพิธีบูชาและเฉลิมฉลองคุณค่าของชีวิต จนก้าวสู่บทบาทผู้เยียวยา (healer) และแม่มดในท้ายที่สุด

การเรียนปรัชญามีความสำคัญอย่างมากต่อการตกผลึกในมิติจิตวิญญาณ ฉันอธิบายไว้ในบทสัมภาษณ์ว่า “พอเรียนปรัชญา มันได้เรียนศาสนาด้วยก็เลยได้มองศาสนาในฐานะที่เป็นคำตอบสำเร็จรูปชุดต่าง ๆ ให้เราได้ดูและถกเถียง ถ้าเราเรียนศาสนาแบบที่เป็นความเชื่อ เราก็ต้องเข้าไปเพื่อฝึกปฏิบัติ กว่าที่จะรู้ว่าเราเหมาะสมกับอันนี้หรือไม่ อาจจะใช้เวลาไปสิบปี ยี่สิบปี” (อ้างใน กฤษฎา ศุภวรรณธนกุล, 2566) วิธีตั้งคำถามและหาคำตอบของปรัชญาทำให้ฉันสามารถย่นย่อกระบวนการเหล่านั้นลง พอจะประเมินได้ง่ายขึ้นและเกิดการตัดสินใจได้อย่างชัดเจนว่าจะเลือก “ประตู” บานไหน สิ่งสำคัญอย่างมากคือการได้ทำดุษฎีนิพนธ์เกี่ยวกับทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ของขงจื่อ[20] การได้เล่าเรียนปรัชญาขงจื่อกับครูผู้เป็นแบบอย่างที่ยอดเยี่ยมเช่น ศ.ดร.สุวรรณา สถาอานันท์ นั้น ทำให้ฉันเข้าใจคำว่ามนุษยธรรม (humanity) ความกลมกลืน (harmony) ความรื่นรมย์ (joyful) และ ความแท้จริงในตน (authenticity) ที่มิใช่เพียงมโนทัศน์ ด้วยสิ่งเหล่านี้ปรากฏให้เห็นในกระบวนการสอนและจรรยามารยาทของอาจารย์ ช่วยให้ฉัน นักกิจกรรมที่เจ็บปวดโกรธเกรี้ยว รู้จักละเอียดอ่อนกับความรู้สึก เริ่มเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมมากกว่าเอาชนะทำลายล้าง รู้จักพลังเชิงอ่อน เห็นความหลากหลายว่าไพเราะดังเสียงดนตรี ได้เรียนรู้ที่จะทำให้ “ความรื่นรมย์” เป็นแก่นสำคัญของทุกการงานในชีวิต สุดท้าย การทำงานทางสังคมของฉันจึงมีท่าทีที่นุ่มนวลลง

ต้นปี 2561 ฉันเริ่มค้นหาวิธีเยียวยาตนเองอย่างจริงจัง ด้วยพื้นฐานความสนใจ ฉันจึงมุ่งไปที่ศิลปะบำบัด รัตนชาติบำบัด (crystal healing) พลังงานบำบัด เช่น จักระ (Chakras) และเรกิ (Reiki) ทำให้พบคำอธิบายที่น่าสนใจว่า สรรพสิ่งในโลกและจักรวาลล้วนอยู่ในรูปของคลื่นความถี่ (vibration) พลังงาน (energy) และแรงสั่นสะเทือน (vibration) ไม่ว่าสิ่งที่จับต้องมองเห็นได้ (สิ่งของ ร่างกาย เสียงดนตรี สีสัน) หรือไม่ได้ (เช่น ดวงจิต) ก็ล้วนแต่เป็นพลังงานสั่นสะเทือนทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีผู้เสนอว่าอารมณ์ก็คือพลังงาน

---

[19] โปรดดู ศิลปะนิพนธ์ (จิตรกรรม) เรื่อง “ดุลยภาพแห่งชีวิต” (2542) รศ.สมเกียรติ ตั้งนโม ที่ปรึกษา และวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต (ปรัชญา) เรื่อง “ความคิดเชิงสุนทรียะในศิลปะสกุลหลังสมัยใหม่” (2547) ดร.ประมวล เพ็งจันทร์, ผศ.ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง, และ รศ.สมเกียรติ ตั้งนโม ที่ปรึกษา.

[20] โปรดดู ดุษฎีนิพนธ์ (ปรัชญา) เรื่อง “มิติสุนทรียศาสตร์ในจริยศาสตร์ขงจื่อ” (2557) ศ.ดร.สุวรรณา สถาอานันท์ ที่ปรึกษา.

สั่นสะเทือนชนิดหนึ่ง โดยความรื่นรมย์คืออารมณ์ที่มีพลังสั่นสะเทือนในระดับที่สูง เช่นเดียวกับความรักความเมตตา[21] คำอธิบายนี้ดูจะสอดคล้องกับคำกล่าวของขงจื่อที่เทียบเคียงสภาวะอารมณ์ในการเรียนรู้เอาไว้ว่า “ผู้รู้ไม่เทียมเท่าผู้รัก ผู้รักไม่เทียมเท่าผู้รื่นรมย์” (หลุนอี่ว์ 6:20)[22] ฉันเริ่มตระหนักว่า สิ่งที่ละเอียด (subtle) และอยู่ลึกเข้าไปภายในตัวเรา อาจจะเป็นหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงภายนอก เมื่อสภาวะภายในของเราเปลี่ยน สิ่งที่แสดงออก หรือสถานการณ์ภายนอกก็จะแปรเปลี่ยนตาม กล่าวได้ว่า ความใกล้ชิดที่มีต่อศิลปะ ปรัชญา ศาสนาและสุนทรียภาพ ทำให้ฉันสนใจการเยียวยาแนวธรรมชาติบำบัด พลังงานและศิลปะบำบัด จากนั้นการเยียวยาก็ทำให้ฉันได้รู้จักพลังงานละเอียด (subtle energy) รวมถึงเวทมนตร์ในที่สุด

บนเส้นทางของเวทมนตร์และการเยียวยา

เมื่อกลับไปพิจารณาคำอธิบายเกี่ยวกับแม่มดในส่วนของบทนำ น่าสนใจว่าตัวฉันเองสามารถจัดอยู่ในประเภทไหนและอธิบายการเป็นแม่มดของตนว่าอย่างไร ฉันพบว่าภาพจำในวัยเด็กของฉันเกี่ยวกับแม่มดไม่แตกต่างจากคนทั่วไป ฉันไม่เคยมีความคิดที่ว่าเมื่อโตขึ้นฉันจะเป็นแม่มดมาก่อน ในบทสัมภาษณ์ชิ้นแรกที่ให้สัมภาษณ์ในฐานะแม่มด ฉันอธิบายบทบาทหน้าที่ของตัวเองเอาไว้ว่า “โดยส่วนตัว บทบาทการเป็นแม่มดสำหรับพี่ คือการเป็นนักเยียวยา นักบำบัด” (อ้างใน Thanya วัชรสิทธา, 2565) ฉันเดินเข้าสู่ประตูของโลกเวทมนตร์ผ่าน “การเยียวยาตัวเอง” และเลือกที่จะดูแลและเปิดประตูนี้ให้กับผู้คน ส่วนการหยั่งรู้ด้วยจิตหรือญาณทัศนะของฉันพัฒนามาอย่างไรสามารถอธิบายผ่านการเปลี่ยนผ่านของชีวิตในสามมิติได้แก่ การฟื้นฟูความรัก ความเมตตาต่อตัวเอง การฟื้นฟูพลังอำนาจทางจิตวิญญาณ และการฟื้นฟูความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต ดังจะอภิปรายต่อไปนี้

การฟื้นฟูความรักความเมตตาต่อตัวเอง

ราวปลายปี 2560 คืนหนึ่งที่ชีวิตยากเกินจะแบกรับอีกต่อไป ฉันคว้ากุญแจรถ ตั้งใจจะขับรถออกไปจบชีวิตตัวเองบนท้องถนนที่ไหนสักแห่ง แต่จังหวะที่มือจับลูกบิดประตูเพื่อจะตรงไปที่รถ ร่างกายของ

---

[21] เช่น ทฤษฎีคลื่นสั่นสะเทือนของอารมณ์ (Emotional Vibration Theory) ของ Abraham ซึ่ง Abraham อธิบายตัวเองว่าเขาไม่ใช่มนุษย์แต่เป็นกลุ่มของจิตสำนึกจากมิติอื่นที่มาทำงานร่วมกับ Ester Hicks และ Jerry Hicks นักเขียนและนักบรรยายเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง
ที่เสนอว่าอารมณ์ทั่วไปของมนุษย์มีลักษณะเป็นคลื่นสั่นสะเทือนที่สามารถวัดได้เป็น Hertz
อารมณ์ที่จัดอยู่ในระดับคลื่นสั่นสะเทือนระดับสูงได้แก่ ความรื่นรมย์ การซาบซึ้งในคุณค่า อิสรเสรี และ ความรัก ดูที่ www.abraham-hicks.com

[22] ข้อความนี้อยู่ในคัมภีร์***หลุนอี่ว์*** เล่มที่ 6 บทที่ 20 มีความหมายว่า เมื่อรู้ว่าการเรียนรู้สำคัญ
เราจะอดทนทุกข์ยากลำบากเพื่อพากเพียรศึกษา แต่เมื่อเรารักการเรียนรู้ แม้จะยังยากลำบากแต่ความรู้สึกทุกข์จะเบาบางลง และเมื่อเราสามารถรื่นรมย์กับการเรียนรู้ได้ เมื่อนั้นความทุกข์หรือความรู้สึกว่ายากลำบาก
จะไม่หลงเหลือในกระบวนการนี้อีกเลยเพราะถูกทดแทนด้วยความสุข รื่นรมย์ และชื่นชมยินดีตลอดเวลา

ฉันกลับนิ่งชะงักราวกับถูกตรึงเอาไว้ ได้ยินเสียงที่อ่อนโยนจากภายใน “อย่าไปเลย...” ฉันร้องไห้ แหลกสลายทุกอย่างรอบกายเคลื่อนไหวช้าลง ไม่อาจรู้ว่านานแค่ไหนที่ยืนกุมลูกบิดประตูอยู่ตรงนั้น ฉันรับรู้ว่าถูกยับยั้งและบอกรักจากตัวตนภายในของตัวเอง ช่วงเวลาที่มืดมนที่สุดกลับทำให้ได้เชื่อมโยงกับตัวตนนั้น ฉันเริ่มสื่อสารกับเธอด้วยการเขียนบทกวีและถ่ายภาพเปลือยของตัวเอง กลับมาทำความรู้จักกับร่างกายทุกซอกทุกมุมใหม่ เพื่อได้ “เห็น” ตัวเองด้วยผัสสะทั้งหมด ชื่นชมสิ่งที่ไม่เคยใส่ใจ เมื่อผ่านไประยะหนึ่ง ฉันได้บันทึกเกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ว่า

“ในช่วงเวลาที่จิตใจตกต่ำดำดิ่ง มันช่วยประคอง ปลดปล่อย และเยียวยาเรา ภาพ รวมถึงบทกวีสำหรับภาพเหล่านั้น คือข้อความบอกรักที่มอบให้กับตัวเอง เป็นสิ่งที่ต้องการได้ยิน แต่อาจไม่เคยมีใครพูดกับเรา มันช่างอบอุ่นแสนหวาน ยามที่ได้บอกรักตัวเอง ขอโทษ และย้ำให้รู้ว่าจะไม่มีวันละทิ้งไปไหน หลายครั้งเมื่อโพสต์ภาพเสร็จ เรายิ้ม บางครั้งรู้สึกตื่นเต้น อาย และมีชีวิตชีวามากๆ การบอกรักผ่านภาพเปลือยคือพิธีกรรม คือพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ คือการแผ่เมตตาให้กับตัวเอง ในช่วงที่เป็นซึมเศร้าเฉียบพลันและระยะเยียวยา หลังจากนั้น พิธีกรรมเหล่านี้ ‘ช่วย’ ฉัน เป็นทางให้ปีนป่ายขึ้นมาสู่แสงสว่างอีกครั้ง อีกครั้ง และอีกครั้ง จนการตกลงไปในหลุมดำอาจจะน่ากลัว แต่ไม่ไร้ซึ่งความหวังอีกแล้ว ฉันอาจจะตกลงไปอีกเมื่อไหร่ก็ได้ แต่รู้ว่าจะปีนขึ้นมาไหว มีมือที่คอยฉุดดึงคือมือคู่นั้นของตัวเอง มีแสงสว่างของรุ่งเช้ารอคอยอยู่เสมอ...และมันแค่ยามค่ำอีกคืนที่จะคืบคลานผ่านไป” (บันทึกส่วนตัว, 3 พฤษภาคม 2561)

ด้วยวิกฤติของสุขภาพจิตในปี 2560-2561 ฉันจึงเริ่มต้นเยียวยาตัวเองผ่านกระบวนการต่าง ๆ อย่างจริงจัง การเฉียดใกล้ความตายเตือนว่าไม่อาจละทิ้งตัวเองอีกต่อไปแล้ว ฉันเริ่มวิ่งออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจนร่างกายแข็งแรงมากขึ้น นอนหลับดีขึ้น และในการอบรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาวะของนักกิจกรรมที่ประเทศฟิลิปปินส์[23] วิทยากรได้สอนให้จินตนาการว่าเรากำลังเดินเข้าไปในชีวิตหลังเกษียณของตัวเอง ตอนนั้นเราอยู่ที่ไหน ทำอะไร อยู่กับใคร ชีวิตเป็นอย่างไร นั่นเป็นครั้งแรกที่ฉันได้ใคร่ครวญถึงตัวเองกับชีวิตที่ปรารถนา ได้ฝึกสร้าง “นิมิต” (visualization) ให้เห็นภาพอนาคต มันไม่ง่ายเลยสำหรับคนที่ไม่เคยรู้สึกถึงวันข้างหน้า ฉันใช้เวลาอยู่นานก่อนที่ภาพตัวเองอยู่ในสตูดิโอและได้วาดรูปทุกวันจะค่อย ๆ ปรากฏให้เห็น ด้วยสภาวะอ่อนล้าสะสม หลายปีก่อนหน้านั้นฉันทำงานหนัก ใช้ทุกอย่างที่มีในชีวิตกับงานเคลื่อนไหวทางสังคมจนแทบจะไม่เหลือให้กับตัวเอง ฉันแปลกใจที่ภาพชีวิตในนิมิตปรากฏขึ้นได้ในที่สุด แต่ก็นึกไม่ออกเลยว่ามันจะกลายเป็นความจริงได้อย่างไร ฉันเฝ้าต่อเติมตกแต่งภาพในจิตจนชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไม่ย่อท้อ เมื่อเวลาผ่านไปไม่เพียงเห็นภาพ แต่ฉันเริ่มได้กลิ่น สัมผัสถึงความอบอุ่น แสงสว่าง เสียงของนก แมลง และรสชาติในปากขณะที่ดำรงอยู่ใน “ภาพในจิต” ของตัวเอง

---

[23] เข้าร่วมการอบรมและรีทรีต “*The Retreat/Workshop for Developing the Practice of Well-being of LGBTIQ Activists in Southeast Asia*” จัดโดย ASEAN SOGIE Caucus, 24-27 เมษายน 2561, กรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์

ผ่านไปไม่นานนัก ภาพเหล่านั้นเริ่มปรากฏเป็นจริง วันที่ 9 กรกฎาคม 2561 ฉันได้เข้าเรียนในหลักสูตรระบายสีบำบัดของ Sienna Academy[24] ที่สตูดิโอศิลปะด้านใน (๗ Arts Space)[25] ได้จับสี พู่กัน และวาดรูปอีกครั้ง การเรียนระบายสีบำบัดมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ฉันคิดว่าเมื่อจบสองโมดูลแรกแล้วคงไม่มีโอกาสได้เรียนต่ออีก แต่ในที่สุดก็ได้รับการสนับสนุนจากเพ็กกี้ เพื่อนชาวออสเตรเลียเชื้อสายจีนที่ได้พบกันในโมดูลนั้น เธอตั้งใจจะช่วยดูแลค่าเล่าเรียนให้ฉันจนจบการศึกษา สิ่งนี้ช่างอัศจรรย์ ฉันถามเธอว่าเพราะเหตุใดเพ็กกี้ตอบว่า “เพราะเธอทำสิ่งที่ยากลำบาก เธอต่อสู้เพื่อเปลี่ยนสังคม แต่ก็ยังมองเห็นความงาม” คำตอบนั้นทำให้ตัวตนของฉันสะเทือนไหว เนื่องจากเป็นคุณค่าที่ฉันไม่เคยกล้ามอบให้กับตัวเองมาก่อน ทั้งซาบซึ้งและเจ็บปวดกับชีวิตที่ผ่านมา ตุลาคม 2561 ฉันได้รับข่าวว่าเพ็กกี้ในวัย 67 ปีเสียชีวิตอย่างสงบในห้องนอนอันอบอุ่นของเธอ ฉันใจหายและเสียใจมาก รู้สึกสูญเสียมิตรที่เกื้อกูล รวมถึงโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุน แต่การได้รู้ว่าตัวเรามีค่าคู่ควรได้รับสิ่งที่ดีงาม สำคัญกว่าการได้มันมาจริง ๆ ฉันเปี่ยมด้วยความขอบคุณและอิ่มใจแล้ว ทว่าไม่นานหลังจากนั้นก็กลับได้รับการติดต่อจากครูแซลลี่ มาร์ติน (Sally Martin) ว่าครอบครัวของเพ็กกี้ยินดีจะอุปถัมภ์ฉันต่อไปตามความตั้งใจของเธอ[26] เหตุการณ์นี้ทำให้ฉันเริ่มเชื่อมั่นว่าพลังแห่งเจตจำนงนั้นมีอยู่จริงและเราได้รับการดูแลจากโลกทางจิตวิญญาณเสมอ

“เธอมีทางเลือกเสมอ, อันธิฌา...” สองปีต่อมาที่เมือง *Mapleton* ครูแซลลี่ได้กล่าวยืนยันกับฉันด้วยรอยยิ้ม เมื่อฉันพยายามอธิบายว่าตัวเองยุ่งมากแค่ไหนจึงทำให้ไม่มีเวลาทำการบ้านและระบายสี[27] แม้เริ่มจะเห็นการเปลี่ยนแปลงในชีวิตแล้ว แต่ในขณะนั้นฉันก็ยังเฝ้าสงสัยว่าด้วยเงื่อนไขชีวิตที่เป็นอยู่จะสามารถเลือกทำตามใจปรารถนาจริง ๆ ได้อย่างไร กว่าสิบปีหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี (จิตรกรรม) ในพื้นที่ของฉันก็ไม่เคยมีสี พู่กัน หรืออุปกรณ์วาดรูปหลงเหลืออยู่เลยสักชิ้น นับว่าเป็นช่วงเวลาที่แปลกประหลาด คนเราสามารถทำอะไรมากมายโดยเก็บสิ่งสำคัญที่สุดเอาไว้ในจุดที่ลึกที่สุดและไกลที่สุดในหัวใจได้อย่างไร เป็นตัวฉันเองที่ว่างเปล่าและรู้สึกโหยหาอยู่ตลอดเวลา เมื่อรับฟังเสียงหัวใจของตัวเองมากขึ้น ฉันจึงไม่ละทิ้งตัวเองอีกแล้ว วันหนึ่งสีน้ำ พู่กัน สีพาสเทล แท่งชาโคล กระดาษวาดเขียน ขาหยั่งวางเฟรม กระดานรองวาดสารพัดชนิดก็ทยอยเดินทางมาจับจองที่ทางในบ้าน บ้านที่เคยรกรุงรัง ทึมทึบและเต็มไปด้วยข้าวของก็ถูกจัดระเบียบ ถูกตกแต่งใหม่ สิ่งที่ไม่เกื้อกูล ไม่จำเป็น ไม่มีประโยชน์ และไม่ใช่ของฉันค่อย ๆ ถูกนำออกไปจากบ้าน เริ่มมีพื้นที่ว่างให้นั่งพักผ่อน อ่านหนังสือ ทำงาน ระบายสี มีที่ว่างให้พลังงานใหม่ ๆ ไหลเวียนเข้ามา นั่นทำให้รู้สึกถึงชีวิตและหายใจลึกลงไปในร่างกายได้อย่างที่ไม่เคยสัมผัสมาก่อน หนึ่งปีหลังจากนั้น ฉันพบว่าตัวเองมีอุปกรณ์ที่

---

[24] Sienna Academy เป็นสถาบันระบายสีบำบัดตามแนวทางของ Liane Collot d’Herbois ตั้งอยู่ที่เมือง Mapleton, QLD ประเทศออสเตรเลีย ก่อตั้งและอำนวยการสอนโดย Mrs. Sally Martin จิตรกรและนักระบายสีบำบัด

[25] ก่อตั้งโดยอนุพันธุ์ พฤกษพันธุ์ขจี ผู้บุกเบิกการระบายสีบำบัดในเมืองไทย ตั้งอยู่ ณ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

[26] ฉันเรียนในหลักสูตรนี้ครบทั้ง 14 โมดูลในวันที่ 29 กันยายน 2566 หรือห้าปีหลังจากที่เริ่มต้นโมดูลแรก

[27] บทสนทนานี้เกิดขึ้นเมื่อฉันไปเรียนรู้ในโมดูลสีส้มและสีเขียว ณ Sienna Academy ระหว่างเดือนเมษายน 2563

จำเป็นสำหรับการระบายสีอย่างครบถ้วนเพียงพอ “แสง” กับ “สี” ได้รับการเชื้อเชิญให้เข้ามาในชีวิต เยียวยา และสร้างความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในชีวิตของฉันทั้งภายนอกและภายในอย่างมหาศาล

ฉันพบว่าการกลับมาใส่ใจดูแลและรักตัวเอง (self-care, self-love) เป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงที่อัศจรรย์ นอกจากจะช่วยให้สามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมั่นคงแล้ว พลังชีวิตก็ค่อย ๆ ได้รับการฟื้นฟู ฉันบันทึกเอาไว้ว่า “ยิ่งอ่อนโยนกับตัวเองได้มากเท่าใด ความทุกข์ก็จะคลี่ตัวเองออกมาและปรากฏแก่สายตาได้นุ่มนวลเท่านั้น ยิ่งโอบรับตัวเองได้มากเท่าใด บาดแผล คำสาป หรือชะตาอันโหดร้าย จะสัมผัส...แล้วจากไป ฝากเพียงทรงจำไว้ราวกับรอยจุมพิตของรักครั้งแรกฯ” (บันทึกส่วนตัว, 3 มกราคม 2561) สิ่งที่เกิดขึ้นทำให้ตระหนักได้ว่า “เมื่อเราดูแลตัวเอง เรากำลังใช้เวทมนตร์” ด้วยเหตุที่กิจกรรมดูแลตัวเองที่ทำด้วยความรัก แม้จะเรียบง่ายเล็กน้อยเพียงใด สำหรับฉัน สิ่งเหล่านั้นล้วนเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ มีความสอดคล้องกันของความตั้งมั่นอย่างบริสุทธิ์ใจที่จะดูแลทะนุถนอม กับวางใจในพลังอำนวยไปของจักรวาล ซึ่งทำให้เกิดเวทมนตร์ และ “เมื่อเราใช้เวทมนตร์ เรากำลังดูแลตัวเอง” เนื่องจากขณะที่เราใช้พลังกาย ใจ จิตวิญญาณทั้งหมดไปกับความตั้งมั่นในชั่วขณะปัจจุบัน ฉันพบว่ามีพลังงานมากมายไหลเวียนเชื่อมโยงทั้งภายใน/ภายนอก พลังงานนี้เป็นประตูสู่ความเป็นไปได้ของความเป็นจริงอันไม่สิ้นสุด และการดำรงอยู่ในสภาวะเช่นนี้ทำให้กาย ใจ จิตวิญญาณของเราสงบมั่นคงและแข็งแกร่งอย่างยิ่ง นี่คือการดูแลตัวเองที่ยอดเยี่ยม ดังนั้น การฟื้นความรักที่มีต่อตัวเองจึงเป็นประตูสู่โลกแห่งเวทมนตร์ กระบวนการนี้ยังช่วยสร้างขอบเขตที่ชัดเจนมากขึ้นในทุกมิติความสัมพันธ์ของชีวิต เราจะรู้ได้อย่างแน่ชัดว่าสิ่งใดจำเป็น/ไม่จำเป็น สำคัญ/ไม่สำคัญ สิ่งใดเป็นปัญหาของเราหรือของคนอื่น มากน้อยเพียงใดที่เราควรปกป้องดูแล และเพียงใดที่เราไม่อาจอนุญาตให้รุกล้ำ เราจะต่อสู้และยืนยันเพื่อตัวเองได้อย่างมั่นคง กล่าวได้ว่าการรักตัวเองมาพร้อมกับการรู้จักและสร้างอาณาเขต (boundaries) ของชีวิต ซึ่งฉันคนก่อนหน้านี้ไม่เคยทำสำเร็จเลย การรักตัวเองเป็นการเยียวยาอย่างลึกซึ้ง ช่วยให้เราสามารถถือกำเนิดใหม่อีกครั้งในชีวิตเดิม

การฟื้นฟูพลังอำนาจทางจิตวิญญาณ

ในการระบายสีบำบัดตามแนวทางของลีแอน โคลัวร์ เดอ บัวร์ (Liane Collot d’Herbois, 1907-1999) เราจะค่อย ๆ เดินทางเข้าไปสู่โลกแห่งสีสันในมิติด้านใน แล้วรับรู้โลกภายนอกรอบตัว ไม่เพียงกายภาพ แต่เป็นพลังงานและปัญญาญาณด้วย ยามที่เราสังเกตแสงและความมืดบนใบไม้ใบหนึ่ง เราจะเริ่มเข้าใจการเคลื่อนไหวของสีสัน จากนั้นโลกภายในของเราจะเชื่อมกับโลกภายในของใบไม้ แล้วเห็นสีสันด้วย “ตาภายใน” มิใช่ตาเนื้อ สีของใบไม้จึงมิใช่สีเขียว แต่เป็นสีมากมายหลายเฉดที่แปรเปลี่ยนไปอย่างมีชีวิตชีวา อีกทั้ง “สี” ยังเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีสำนึกและวิญญาณ (spiritual beings) เป็นต้นแบบ (Archetypes) ชนิดหนึ่งของจักรวาล (อันธิฌา แสงชัย, 2563) การระบายสีวิธีนี้จึงไม่ได้ช่วยให้ผ่อนคลายหรือสร้างความสงบภายในเท่านั้น หากเป็นการภาวนาที่ทรงประสิทธิภาพอย่างยิ่ง ช่วยเปิดผัสสะรับรู้ไปสู่การเชื่อมโยงกับสรรพสิ่งในโลกจิตวิญญาณได้ ฉันบันทึกประสบการณ์ของตัวเองเอาไว้ว่า “มันคือช่วงเวลาที่ได้กลับมาอยู่กับตัวเอง ตัวเองที่ลึกลงไปข้างใน การระบายสีคือการภาวนา คือการหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณ คือการเติมพลังให้กับดวงจิต...สภาวะข้าง

ในมั่นคงขึ้นมาก ชีวิตและทุกสิ่งที่เราต้องการถูกรวบรวมไว้ในที่ที่เดียว” (บันทึกส่วนตัว, 2 ธันวาคม 2565) เมื่อผ่านการเรียนรู้ในเรื่องนี้ ฉันตระหนักถึงความสงบมั่นคงภายในที่เพิ่มพูนขึ้นจนทำให้ชีวิตภายนอกแปรเปลี่ยนไปทีละน้อย นั่นทำให้ได้รู้ว่าหากเราไม่สามารถรวบรวมพลังชีวิตรวมถึงสติรับรู้ทั้งหมดให้กลับมาอยู่กับปัจจุบันได้ การเยียวยาหรือยกระดับทางจิตวิญญาณใด ๆ ก็ไม่อาจจะเกิดขึ้น

การอบรมที่ฟิลิปปินส์ในปี 2561 ฉันยังได้พบกับวิทยากรนักพลังงานบำบัดชาวอินโดนิเซีย เธอสอนเทคนิคการบำบัดด้วยฝ่ามือ (Hand healing)[28] วิธีหายใจที่ถูกต้อง (Breath works) และวิธีสัมผัสรับรู้พลังงานของตัวเอง (Energy works) นับจากนั้น ฉันจึงเริ่มฝึกฝนศาสตร์พลังงานบำบัดอย่างเต็มที่ ทั้งรัตนชาติบำบัด จักระ เรกิ จนถึงศาสตร์แม่มดในท้ายที่สุด ฉันเริ่มเขียนบันทึกถึงเรื่องราวแปลก ๆ ที่ได้รับรู้ทั้งทางภาพ เสียง ความฝัน สัมผัสทางกายและความรู้สึก บันทึกของฉันตรงไปตรงมาและมีรายละเอียดเป็นรายนาทีเพื่อให้สามารถทำความเข้าใจได้ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นคืออะไร พบว่าบางครั้งก็คิดไปเอง และบางครั้งก็เป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ที่น่าสนใจ กระบวนการสงสัยและค้นหาคำอธิบายอย่างเป็นระบบนี้ ได้นำพาให้เรียนรู้และพบกับประสบการณ์ที่ทำให้สิ้นสงสัย ที่สำคัญ ทำให้เข้าใจว่าห้วงยามที่เจ็บปวดมืดมิดของชีวิตนั้นเอง เป็นจังหวะที่เราสามารถค้นพบศักยภาพทางจิตของตัวเองได้ ฉันเริ่มมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกวิญญาณบ่อยและชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ บางครั้งรู้สึกถูกคุกคามจากสิ่งที่มองไม่เห็น ขณะที่บางครั้งกลับได้รับการปกป้องคุ้มครอง คืนวันที่ 25 กันยายน 2561 ขณะกำลังจะเข้านอน เมื่อหลับตาลงก็เริ่มได้ยินเสียงสนทนาที่ไม่เป็นภาษาแว่วอยู่ข้างหู เสียงนั้นดังและชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ แม้จะหลับตาก็ยังรู้สึกถึงเงาลักษณะคล้ายหมอกสีดำที่ค่อย ๆ ก่อตัวเป็นกลุ่มก้อนอยู่บริเวณมุมห้อง ฉันกลัวและคิดว่าหากมากไปกว่านี้ ตัวเองจะไม่สามารถควบคุมสติไว้ได้ สิ่งที่ทำคือการกำหนดจิตอย่างมั่นคง รวบรวมพลังทั้งหมดที่มี นึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ฉันนับถือแล้ว “สั่ง” เงาดำนั้นว่า “ไม่เอา ไม่ชอบแบบนี้ ให้ไปเสีย” โดยไม่เปล่งวาจา เสียงคำสั่งก็ดังกึกก้องในจิต เงาดำค่อย ๆ หดและจางลง เสียงเซ็งแซ่ก็แผ่วหายไป ฉันรับรู้ถึงอำนาจของตัวเองที่ละเอียดและลึกลงไปในระดับจิตวิญญาณ จากเหตุการณ์นี้ฉันจึงได้เรียนรู้ว่า ด้วย “ความเคารพอย่างลึกซึ้ง” ที่มีต่อตัวเอง ต่อสรรพสิ่ง ต่อสรรพชีวิตและสรรพวิญญาณจะเป็นเกราะป้องกันอันทรงพลัง ที่จะทำให้ไม่มีใครหรือสิ่งใดรุกล้ำเราได้หากเราไม่อนุญาต นี่คือพลังแห่งการปกป้องคุ้มครอง (protection) ที่มนุษย์ทุกคนมี หากเราฟื้นอำนาจทางจิตด้วยการเคารพตัวเองและสรรพสิ่ง

เหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ฉันได้เรียนรู้การสื่อสารกับโลกทางจิตวิญญาณอย่างเป็นระบบ คือการได้พบกับซันโกม่า (Sangoma) หรือ Medicine woman[29] ชาวอัฟริกันสองคนที่เมืองเคปทาวน์

---

[28] ศาสตร์พลังงานบำบัดรูปแบบหนึ่งที่ใช้ฝ่ามือทั้งสองข้างทาบลงบนร่างกายหรือใช้จักระบริเวณฝ่ามือส่งคลื่นพลังงานให้กับผู้รับบำบัด

[29] หญิงที่สื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษ ทำหน้าที่รักษาโรค เยียวยาจิตใจ และทำพิธีกรรม

ประเทศอัฟริกาใต้ เมื่อไปเข้าร่วมประชุมระดับโลกของนักกิจกรรม LBQ[30] ในเดือนสิงหาคม 2562 ซันโกม่าคนแรกสอนฉันให้เลือกและรู้จักวิธีใช้ Totem วันที่ได้พบกัน เธอถามว่า “ที่มาหานี้ อยากรู้อะไร” ฉันตอบไปว่า “มีอะไรที่ฉันควรรู้ หรือที่เธออยากให้ฉันรู้บ้าง” ซันโกม่ามองตรงมาที่ฉันครู่หนึ่งก่อนจะชวนให้นั่งหน้าแท่นบูชาตรงมุมห้องซึ่งเต็มไปด้วยข้าวของแปลกตา แล้วเริ่มอธิบายเกี่ยวกับ totem เหล่านั้น ส่วนคนที่สองสอนฉันให้เชื่อมั่นและสื่อสารกับวิญญาณบรรพบุรุษ เธอบอกว่าบรรพบุรุษของเธอกับของฉันกำลังสนทนากันขณะที่พวกเรานั่งอยู่ด้วยกันตรงนั้น พวกเขารู้จักฉันดีและคอยอยู่เคียงข้างเสมอ นั่นทำให้ฉันค้นพบวิธีกลับไปเชื่อมโยงกับพลังงานที่ส่งผ่านทางสายเลือด ซันโกม่าทั้งสองคนเปิดห้องบำบัดเล็ก ๆ ให้บริการฟรีสำหรับนักกิจกรรมที่เข้าร่วมงานประชุมครั้งนั้น และฉันแทบจะไม่สนใจอย่างอื่นอีกเลย ฉันเรียนรู้สิ่งเหล่านี้อย่างก้าวกระโดดด้วยความกระหาย จดจ่อ มีคำถามมากมาย เต็มไปด้วยสิ่งที่อยากรู้ จนวันหนึ่ง ฉันเริ่ม “ร้องขอ” ความรู้จากครูอาจารย์ที่ไม่ได้ปรากฏในโลกกายภาพ ความรู้บางอย่างจึงมีที่มาลึกลับ ฉันรู้ เพราะเกิดความรู้นั้นขึ้นมาในจิต ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นเพราะการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมดในความทรงจำ ข้อมูลบางอย่างอาจจะย้อนกลับไปได้ถึงชีวิตก่อน หรือได้รับการบอกการสอนจากครูอาจารย์ที่ไม่มีร่างกาย

การเรียนรู้เหล่านี้แต่ละครั้งเกิดขึ้นในช่วงเวลาสั้น ๆ เพียงไม่กี่วัน บางครั้งเป็นเพียงคำพูดไม่กี่ประโยคที่ได้ฟังได้อ่าน แต่กลับพาฉันเดินทางลึกเข้าไปในโลกภายใน ราวกับมีประตูที่รอคอยการเปิดออกเพียงต้องการกุญแจที่ถูกต้องในเวลาอันเหมาะสม เมื่อเวลาผ่านไป ประตูสู่โลกเวทมนตร์ของฉันแข็งแกร่งขึ้นเรื่อย ๆ เปิดและปิดได้ดังที่ต้องการ เป็นข้อพิสูจน์ว่า ความเคารพ เชื่อมั่น และวางใจอย่างแท้จริง คือที่มาของพลังอำนาจทางจิตวิญญาณ สิ่งแรกและคนแรกที่เราจำเป็นต้องรู้จัก เชื่อมั่น วางใจได้มากที่สุดคือ “ตัวเราเอง” เมื่อใดที่เกิดความรู้สึกเจิดจ้าเปี่ยมพลัง ฉันจะเขียนบทกวีไร้สัมผัส เช่น “ฉันเป็นพลังของเธอ ที่รัก ให้เธอขับเคลื่อน ให้เธอฝัน ให้เธอได้รัก ให้เธอได้ร้องไห้ ให้คลายโกรธ ฉันเป็นพลังของเธอ ที่รัก แม้โลกจะไปข้างหน้าหรือวนกลับ ฉันรัก ผ่อนปรน เป็นที่พักพิง หนุนหลัง ฉันเป็นพลังของเธอ ที่รัก” (บันทึกส่วนตัว, 6 มิถุนายน 2563) ฉันมาตระหนักในภายหลังว่าบทกวีเหล่านี้คือ “เพลงของอันธิฌา” หรือ “มนต์คาถา” ที่ฉันเขียนไว้เพื่อบูชาตัวเอง เมื่อฉันเป็นที่รักที่เคารพของตัวเอง ฉันจะมีอาณาบริเวณและเกราะป้องกันที่แข็งแกร่ง ฉันกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “ถ้าเราเป็นคนทำพิธีกรรมของตัวเราเอง เรานำอำนาจกลับมาที่ตัวเรา แล้วเชื่อว่าเราเป็นคนแปรเปลี่ยนสิ่งที่เกิดขึ้นได้ มันเรียกร้องความเข้าใจในตัวเอง มันเรียกร้องความรักความเมตตาในตัวเอง มันเรียกร้องพลังอำนาจความเชื่อมั่นในตัวเองมาก ๆ” (อ้างใน ศิริกมล ตาน้อย และ ปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา, 2566) ด้วยวิธีการนี้ เราจะสามารถดำรงอยู่ท่ามกลางระบบสังคมที่กดขี่ กับทุกกลไกทุกองคาพยพที่พยายามช่วงชิงอำนาจและความศักดิ์สิทธิ์ไปจากเราตลอดเวลา ได้อย่างหนักแน่นมั่นคง เราจะเปี่ยมด้วยพลังอำนาจภายใน (power within) รวมถึงจะไม่มีอะไรทำลายคุณค่า ความหมาย และสำนึกแห่งตัวตนของเราได้เลย

[30] การประชุม The Global Feminist LBQ Women Conference, 6-9 กรกฎาคม 2562, เคปทาวน์, อัฟริกาใต้ อักษร LBQ มาจาก Lesbian, Bisexual และ Queer

การฟื้นฟูความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิต

ฉันไม่เคยรู้มาก่อนว่าการ “ดำรงอยู่” ของฉันในสนามฟุตบอลทุกครั้งที่เราทำกิจกรรมของ Buku FC และการโอบอุ้มพื้นที่ในวงเรียนรู้ห้องเรียนเพศวิถีนั้น ฉันกำลังใช้ “พลังงาน” ของตนเองอย่างมหาศาล เพราะฉันกำลังสร้างสนามพลัง (energy field) เพื่อดูแลพื้นที่ให้ปลอดภัยสำหรับผู้คนที่เข้าร่วมกิจกรรม และ “พื้นที่ปลอดภัย” (safe space) มีค่าเท่ากับ “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” (sacred space) ในทางพิธีกรรมหรือศาสนานั่นเอง เมื่อศึกษาการสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์จากศาสตร์แม่มดในภายหลัง จึงทำให้เข้าใจได้ว่า การที่ฉันยืนอยู่จุดใดจุดหนึ่งของสนามฟุตบอล มองไปรอบ ๆ แล้วส่งพลังงานที่เต็มไปด้วยเจตจำนงอันแรงกล้าไปยังจุดต่าง ๆ ทั่วบริเวณ คือวิธีเดียวกันกับที่เหล่าแม่มดกำหนดสร้างพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เมื่อทำพิธีกรรม เป็นการสร้างมณฑล/วงกลม (cast a circle) วงเวทมนตร์ (magic circle) ซึ่งเป็นสิ่งเดียวกันกับที่ฉันทำใน “วงแม่มด” (witch circle) รวมถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่อง “การดูแลตัวเองด้วยเวทมนตร์” (Magic for self-care)[31] และ “การเปลี่ยนแปลงสังคมด้วยพลังงานละเอียด” (Subtle Activism)[32] ของฉัน ในแง่นี้ฉันจึงทำอย่างแม่มดโดยไม่รู้ตัวมานานแล้ว

ที่ฉันสามารถทำสิ่งเหล่านี้ได้ หัวใจสำคัญคือ “ความศักดิ์สิทธิ์” สำหรับฉัน ความศักดิ์สิทธิ์หมายถึงความเชื่อมโยงสอดคล้องในทุกมิติ การกลับมาเชื่อมโยงกับตัวเอง กับสรรพสิ่ง สรรพชีวิต สรรพวิญญาณ รับรู้ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของจักรวาลอันไพศาล เราต่างดำรงอยู่ภายในระบบชีวนิเวศ (Biome) ระบบนิเวศทางกายภาพและชีวภาพ เช่น สภาพอากาศ ความชื้น ชุมชนสิ่งมีชีวิต ร่วมกับระบบนิเวศทางพลังงานและจิตวิญญาณ อันประกอบด้วยพลังงานธรรมชาติและภวันต์ (being) ทั้งหลายที่ดำรงอยู่แต่ไม่อาจมองเห็นได้ เรามีชีวิตเพราะได้รับการเกื้อกูลจากสรรพสิ่งทั้งมวล การดำรงอยู่ของเราจึงเป็นไปเพื่อเกื้อกูลเช่นกัน ไม่เคยมีชั่วขณะไหนเลยที่เราอยู่เพียงลำพังอย่างแท้จริง เมื่อตระหนักในเรื่องนี้ “ความโดดเดี่ยว” จึงกลายเป็นเพียงมโนทัศน์หนึ่งที่เป็นไปได้ในเชิงตรรกะ แต่ไม่สามารถเป็นไปได้ในเชิงประจักษ์ และไม่ใช่สิ่งที่มีอยู่ในโลกของความเป็นจริง ด้วยตัวฉันศักดิ์สิทธิ์ เชื่อมโยงกับโลกที่ศักดิ์สิทธิ์ ชีวิตของฉันเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ฉันจึง “หลุดพ้น” จากความโดดเดี่ยวที่ครอบงำมาตลอดชีวิต และหวนคืนสู่โยงใยอันไพศาลของการดำรงอยู่ ข้อค้นพบนี้เป็นสิ่งที่ฉันต้องการสื่อสารไปยังสังคมวงกว้าง ฉันได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ว่า

“พี่ต้องการส่งสัญญาณว่า เราทุกคนมีความศักดิ์สิทธิ์ ชีวิตเราศักดิ์สิทธิ์ เราเข้าถึงความศักดิ์สิทธิ์นี้ด้วยตัวของเราเอง อย่าไปกลัวที่จะเรียนรู้เรื่องนี้ อย่ากลัวที่จะสัมผัสความศักดิ์สิทธิ์ในตัวเอง ปัญหาหลักของศาสนาจารีตที่เป็นอยู่ตอนนี้คือการทำลายความเชื่อมั่นของเรา บอกว่าเราบาป เราบกพร่องอยู่ตลอดเวลา เราเล็กน้อยเหลือเกิน เราต้องพยายามปฏิบัติตัวให้ดี แต่การเดินทางและเติบโตทางจิตวิญญาณ เราจะเห็นคุณค่า

---

[31] โปรดดูบทความเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องเวทมนตร์เพื่อการดูแลตัวเองที่ Thanya วัชรสิทธา (2566)

[32] ดูบทความเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง Subtle activism ที่จัดขึ้น ณ สถาบันวัชรสิทธาได้ที่ Kong วัชรสิทธา (2566, 10 มีนาคม; 2566, 9 พฤษภาคม) และ Toon วัชรสิทธา, (2566)

ในตัวเอง แต่ตัวตนของเราจะเล็กลง เราเป็นฟันเฟืองเล็ก ๆ ของสิ่งที่ใหญ่กว่า เหมือนอวัยวะและเซลล์ต่าง ๆ เขาเล็กแต่เขาสำคัญ เราเคารพและขอบคุณที่เขาทำงานของเขา เมื่อเราเห็นธรรมชาติ สัตว์เล็กสัตว์น้อย เราเห็นความเล็กที่มีพลังและศักดิ์สิทธิ์" (อ้างใน พรรัตน์ วชิราชัย, 2566) และ

"ส่วนใหญ่คนที่เป็นแม่มด คนที่ทำพิธีกรรมอยู่ในชีวิตประจำวันเท่าที่พี่รู้จัก จะมองว่าชีวิตตัวเองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่จะต้องบูชาดูแล ทะนุถนอม เวลากินอาหาร เราไม่ใช่แค่กินอาหาร แต่เราให้การบำรุงเลี้ยงบูชาชีวิตของเรา ความศักดิ์สิทธิ์มันกลับมาอยู่ที่ตัวเราเอง ไม่ได้แปลว่าเราไม่นับถือสิ่งต่าง ๆ แต่มันตรงข้ามมาก ๆ เราเชื่อมโยงกับสิ่งต่าง ๆ อย่างแนบชิดกว่าเดิมอีก แต่ไม่ใช่การเชื่อมโยงในลักษณะที่เราอยู่ภายใต้การดลบันดาลโดยไม่มีส่วนกำหนดหรือเกี่ยวข้อง เราเป็นผู้หนึ่งที่กำหนดชีวิตเราเอง" (อ้างใน ศิริกมล ตาน้อย และปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา, 2566)

จากการศึกษาและประสบการณ์ที่ผ่านมา สำหรับฉัน เวทมนตร์ (magic) คือรูปแบบและพลังงานของการเคลื่อนไปของความเชื่อมโยงสอดคล้อง (synchronicity) อันศักดิ์สิทธิ์นั้น เมื่อเราดำรงอยู่ในโยงใยอันลึกซึ้ง เคลื่อนไหว แปรเปลี่ยน เกิด เติบโต สูญสลาย แล้วจุติใหม่อย่างกลมกลืนสมดุล เราจึงอยู่ท่ามกลางเวทมนตร์ ใช้ชีวิตอย่างเปี่ยมเวทมนตร์ ทั้งยังสามารถใช้เวทมนตร์ของเรา "ร่วมสร้าง" (co-creation) ความเป็นจริงต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นได้ตาม "เจตจำนง" ที่เรามีร่วมกับ "พันธมิตรในโลกทางจิตวิญญาณ" ในที่สุด เมื่อฉันตระหนักถึงและดำรงอยู่ในความศักดิ์สิทธิ์นี้ ฉันจึงกลายเป็นแม่มด

วิถีแม่มด

ฉันเปิดตัวครั้งแรกว่าเป็นแม่มดที่การอบรมเรื่องสุขภาวะและการดูแลตัวเองสำหรับนักกิจกรรม LBT[33] ผู้จัดงานได้เชิญนักกิจกรรมกลุ่มหนึ่งมาเรียนรู้ร่วมกันเป็นเวลาสามวัน โดยมีพื้นที่เรียนรู้และให้บริการเกี่ยวกับการดูแลตัวเองหลากหลายรูปแบบ ในวันสุดท้ายมีการจัดวงพูดคุยถึงสุขภาวะทางจิตวิญญาณ โดยเชิญ LBT ที่เป็นศาสนิกในศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลามมาแบ่งปันประสบการณ์ในพื้นที่ศาสนา วันนั้นฉันมีโอกาสแสดงตัวในฐานะแม่มดเป็นครั้งแรก ฉันเคยให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเหตุการณ์นี้ไว้ว่า "ตอนที่พูดพี่สั่น ทั้ง ๆ ที่คนที่นั่งฟังเนี่ยเป็นกลุ่มเพื่อนพี่น้องนักกิจกรรมที่สนิทกันมาก ๆ สู้เคียงบ่าเคียงไหล่กันมา เรากลัว กลัวว่าถ้าคนเหล่านี้รู้แล้วจะหาว่าเราบ้าไหม เพราะมันดูเป็นประสบการณ์ของคนบ้าจริง ๆ พี่เลยรู้ว่าต่อไปเธอไม่ต้องสู้เรื่องเพศแล้วนะ เธอถือไมค์พูดเรื่องเพศสบายเลย แต่เรื่องนี้สั่น" (อ้างใน คุยกับเธอ, 2566) มันคือความรู้สึกไม่ปลอดภัยที่จะบอกเล่าถึงวิถีความเชื่อนี้ให้ใครฟัง ฉันพบว่าการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางความเชื่อเป็นเรื่องยาก ไม่ต่างจากการเปิดเผยเรื่องเพศวิถีก่อนหน้านี้ และแม้ในพื้นที่ของนักต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมก็ยังมีข้อจำกัดในมิติของความเชื่อความศรัทธา นั่นทำให้ตระหนักได้ว่าพื้นที่การต่อสู้ของฉันได้เปลี่ยนไปแล้ว และการกดขี่ที่

[33] LBT มาจากอักษรย่อ L หมายถึง lesbian หรือหญิงรักหญิง B หมายถึง bisexual คนที่รักได้ทั้งสองเพศ และ T หมายถึง transgender หรือคนข้ามเพศ การอบรมนี้จัดโดยกลุ่มการเมืองหลังบ้าน (Backyard Politics) และทีม "บ้านฟื้น" ในปี 2561

แนบเนียนและรุนแรงที่สุดไม่ได้อยู่ในพื้นที่ของกฎหมาย การศึกษา ระบบยุติธรรม เศรษฐกิจ จารีต สังคมหรือวัฒนธรรม แต่กลับกลายเป็นพื้นที่ทางจิตวิญญาณนั่นเอง

ฉันเปิดตัวต่อสาธารณชนอีกครั้งเมื่อมีโอกาสจัดกิจกรรม “วงแม่มด” ที่สถาบันวัชรสิทธาในวันที่ 12 มิถุนายน 2565 ครั้งนั้นมีผู้สนใจเข้าร่วมกว่าสามสิบคนและอาจจะเป็นครั้งแรก ๆ ในเมืองไทยที่ผู้สนใจสามารถลงทะเบียนเข้าร่วมวงแม่มดได้โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องคุณสมบัติใด ๆ เว้นแต่การร้องขอให้มีความเคารพและเปิดกว้างต่อความแตกต่างหลากหลาย น่าสนใจว่าหลังจากประชาสัมพันธ์กิจกรรมได้ไม่นานก็เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากชุมชนพ่อมดแม่มดเมืองไทยอย่างรุนแรง ระบุว่าฉันเป็นคนนอกที่กำลังเสี่ยงอันตราย มีการแสดงความเป็นห่วงว่าจะนำพาผู้คนไปผิดทางหรือก่อให้เกิดความเข้าใจผิดเพี้ยนเกี่ยวกับศาสตร์นี้ รวมถึงมีผู้ตั้งคำถามต่อฉันว่า “เป็นใครมาจากไหน ใครอนุญาตให้เป็นแม่มด?” สิ่งที่เกิดขึ้นยิ่งตอกย้ำให้เห็นการเมืองที่ซับซ้อนในพื้นที่ทางจิตวิญญาณ เพราะแม้ในชุมชนแม่มดที่มีความเป็นชายขอบและถูกกีดกันออกจากความเชื่อกระแสหลักอยู่แล้ว ก็ยังมีการแบ่งชั้นและกีดกันภายในนั้นอีกมากมาย ในฐานะนักเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงสังคม ฉันจึงมั่นใจว่าได้เดินมาถูกทางแล้ว

ในหมู่แม่มดแม้จะมีความคล้ายคลึงกันอยู่ แต่ก็มีวิถีและความคิดความเชื่อที่แตกต่างหลากหลายอย่างมาก ที่เป็นศาสนา เช่น วิคคา หรือมีการนับถือเทวนารี/เทวาองค์ใดองค์หนึ่งเป็นการเฉพาะ มีวิถีปฏิบัติบูชา พิธีกรรม จารีตของตัวเอง มีการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มีคัมภีร์ ตำรา มีระดับขั้นของนักบวช และมีกลุ่มชุมชน ขณะเดียวกันในแต่ละท้องถิ่นแต่ละภูมิภาคก็มีคำเรียกแม่มดหรือผู้ที่มีบทบาทลักษณะเดียวกันนี้แตกต่างกันไป จึงมีทั้งรูปแบบ ชื่อเรียก และวิถีปฏิบัติที่หลากหลาย ยิ่งกว่านั้นยังมีแม่มดที่ค้นหาวิถีของตัวเองแม่มดหนึ่งคน สามารถถือว่าเป็นหนึ่งศาสนาเฉพาะตัวก็ได้ ในการให้สัมภาษณ์ครั้งหนึ่งฉันถูกถามว่าเป็นแม่มดประเภทไหน ฉันตอบว่า

“มีแม่มดอีกประเภทหนึ่งที่ไม่สังกัดกับจารีตอะไรเลย พอใจจะเรียนรู้จารีตที่ตัวเองสนใจทั้งหมดแล้วสร้างขนบของตัวเองขึ้นมา สร้างวิธีการของตัวเองขึ้นมา แล้วหยิบยืมปรับใช้เทคนิควิธีการ แม้กระทั่งการเชื่อถือเทพเจ้าที่อาจจะข้ามวัฒนธรรม พี่เป็นลักษณะแบบนี้ รับได้ทุก tradition สามารถจะเข้าไปสัมพันธ์ เข้าไปเรียนรู้ร่วมกัน สามารถเชื่อถือ ศรัทธา เคารพในเทพ เทพี หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนใน tradition ต่าง ๆ เขาเชื่อถือ สร้างแนวทางของตัวเองหรือผสมผสานความเชื่อต่าง ๆ หรือเทคนิค วิธีการทางไสยเวทแบบต่าง ๆ มาเป็นของตัวเอง” (อ้างใน ศิริกมล ตาน้อย และปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา, 2566)

เมื่อพิจารณาพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับฉัน สามารถเชื่อมโยงกับแนวคิดสตรีนิยมสายจิตวิญญาณและจิตวิญญาณหญิง ที่มองเห็นปัญหาเชิงโครงสร้างและทุ่มเททำงานเพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมจากระบบชายเป็นใหญ่ คืนความศักดิ์สิทธิ์ให้โลกและมนุษย์ทุกคน ตลอดจนการตระหนักถึงความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและโลกทางจิตวิญญาณ ความสนใจในศาสตร์แม่มด และบทบาทผู้หญิงในฐานะเพศศักดิ์สิทธิ์ ดังปรากฏในความเคลื่อนไหวของนักปรัชญา ศิลปิน นักโบราณคดี กวีและนักเขียนในกลุ่มสตรีนิยมมาตั้งแต่ทศวรรษที่เจ็ดสิบ (ศรวณีย์ สุขุมวาท, 2560) น่าสังเกตว่าสิ่งเหล่านี้อาจจะไม่ใช่ประสบการณ์

เฉพาะตนของฉันเท่านั้น แต่มีความเชื่อมโยงกับการเปลี่ยนแปลงสังคมในระดับใหญ่ ข้ามวัฒนธรรม ภาษา ของผู้หญิงและผู้ที่เชื่อในจิตวิญญาณหญิงจำนวนมาก

กล่าวโดยสรุป การเป็นแม่มดของฉันคือเจตจำนง (Intention) คือสำนึกทางจิตวิญญาณ (spiritual consciousness) ที่กลายเป็นอัตลักษณ์ (identity) หรือตัวตน ร่วมกับชะตาลิขิต เช่น สายเลือด ประสบการณ์ที่พานพบ ตลอดจนความตั้งใจที่จะกำหนดพันธกิจชีวิตของตนเองในปัจจุบัน ทั้งนี้ การเป็นแม่มดไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปแบบหรือวิถีปฏิบัติที่ตายตัว ผู้ที่มีวิถีปฏิบัติคล้ายคลึงกันอาจจะเรียกตนเองหรือมีสำนึกถึงอัตลักษณ์ของตนแตกต่างกันได้ ขณะที่ผู้มีอัตลักษณ์เดียวกันก็อาจมีวิถีปฏิบัติต่างกันได้ ดังนั้น การเป็นแม่มดจึงควรเป็นสิ่งที่เรากำหนดเอง ไม่ใช่โดยผู้อื่น ผู้ที่มีศักยภาพทางจิตหรือมีชะตากำเนิดให้เป็นแม่มด ก็อาจเลือกที่จะไม่ถือเอาวิถีนี้เป็นทางแห่งชีวิตก็ได้ สำหรับฉัน พันธกิจการเป็นแม่มดที่กำหนดให้กับตัวเองนอกจากการเป็น “ผู้เยียวยา” ก็คือการเป็น “ผู้ดูแลประตู” ดังปรากฏอยู่ในบทสัมภาษณ์ครั้งหนึ่งว่า ฉันมีความตั้งใจที่จะ “พาผู้คนไปเชื่อมโยงกับโลกทางจิตวิญญาณด้วยวิธีการของเขา พาผู้คนไปค้นพบศักยภาพทางจิตวิญญาณ ศักยภาพในเรื่องของเวทมนตร์ของตัวเอง พาผู้คนไปมีความมั่นใจในการจะเชื่อมโยงกับพลังงานศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ด้วยพิธีกรรมในแบบของตัวเอง” (อ้างใน ศิริกมล ตาน้อย และปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา, 2566) ฉันจึงมุ่งสร้างพื้นที่เรียนรู้เรื่องเวทมนตร์ ศาสตร์แม่มด ทำวงแม่มด และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในมิติพลังงาน (subtle activism) เป็นนักบำบัดที่ทำงานในพื้นที่การเมืองทางจิตวิญญาณ เพราะฉันเชื่อว่าเมื่อคนคนหนึ่งได้พบกับการเยียวยาอย่างลึกซึ้ง ย่อมจะเกิดพลังสั่นสะเทือนเปลี่ยนแปลงชีวิตเขา ผู้คนแวดล้อม ไปจนถึงสังคมและโลกของเขาได้ในที่สุด โลกของ “เขา” คือโลกของ “พวกเรา” คือโลกใบเดียวกัน และนั่นทำให้ฉันได้รับการเยียวยาและพบการยกระดับทางจิตวิญญาณไปด้วย สิ่งเหล่านี้แท้จริงแล้วไม่ได้แตกต่างจากการงานของนักกิจกรรมความหลากหลายทางเพศที่ฉันเคยทำเลย เพียงแต่วิถีแม่มดของฉันในวันนี้ ต่อสู้อยู่บนฐานของความรัก ความรื่นรมย์ การดูแลตัวเอง มีขอบเขตที่ชัดเจน มีการปกป้องคุ้มครองทั้งกายภาพและพลังงาน มีเจตจำนงที่มีความหมาย มีพลัง ที่สำคัญฉันต่อสู้เพื่อยืนยันการ “อยู่ร่วมกัน” ทั้งยังทำงานร่วมกับผู้คนมากมาย กับครูอาจารย์ บรรพบุรุษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ มารดาแห่งโลก ปัญญาญาณแห่งจักรวาล สรรพชีวิต สรรพวิญญาณ ที่มีเจตจำนงที่จะต่อสู้เพื่อยืนยันการอยู่ร่วมเช่นเดียวกัน

สุดท้าย การวิจัยนี้เกิดขึ้นได้ ด้วยการเปิดกว้างของชุมชนวิชาการจิตตปัญญาศึกษา และศูนย์ความรู้และประสานงานสุขภาวะทางปัญญา ที่ให้การสนับสนุนและเห็นคุณค่าในประเด็นแม่มด นอกจากนี้ บทความ บทสัมภาษณ์จำนวนมากตลอดระยะเวลาหลายปี อันเป็นการงานที่เหนื่อยยากของหลายคน ก็เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการย้อนกลับไปทำความเข้าใจในประเด็นคำถามของการศึกษา ทำให้เห็นพัฒนาการความคิดและการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของฉันอย่างเป็นระบบ ข้อมูลที่สำคัญมาก ได้แก่บันทึกส่วนตัวที่ช่วยย้อนทวนเหตุการณ์และความรู้สึกอย่างเต็มไปด้วยรายละเอียด ช่วยยืนยันถึงการเกิดขึ้นและช่วงเวลาของประสบการณ์เหล่านั้น การศึกษานี้เป็นคุณูปการใหญ่หลวงในชีวิตของฉัน เป็นหมุดหมายสำคัญที่ทำให้เติบโตทางจิตวิญญาณและวิชาการ ขอขอบพระคุณทุกแรงสนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ตลอดจนสรรพสิ่ง สรรพชีวิต สรรพวิญญาณ ด้วยความมุ่งหมายและเกื้อกูลทั้งหมดนั้น จึงทำให้การศึกษานี้สำเร็จลงได้ราวกับมี

เวทมนตร์ สุดท้ายนี้ ***พลังเวทมนตร์แห่งเทวนารีอันศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ทุกหนแห่งย่อมดูแลเกื้อกูลทุกท่าน ให้เปี่ยมด้วยความรัก ความกล้าหาญ และปัญญาญาณ อย่างโอบอุ้มอ่อนโยน นับแต่บัดนี้และตลอดไป***

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความ

Bailey, Michael D. (2006). The Meanings of Magic. Magic, Ritual, and Witchcraft, 1(1), pp. 1-23.

Stein, Diane. (1998). The Women's Spirituality Book. Saint Paul, Minnesota: Llewellyn Publications.

เดือน คำดี. (2534). ไสยศาสตร์กับคนไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 5(14), หน้า 110-116.

ดำรง คัชชิมา. (2457). ไสยศาสตร์เขมรเบื้องต้น: ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ. วารสารดำรงวิชาการ. 3(5). หน้า 249-260.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2534). "พุทธกับไสย." ศิลปวัฒนธรรม, 12(4), หน้า 104-116.

นิพัทธ์พร เพ็งแก้ว. (2565). จิตวิญญาณแม่มด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา

ภาสุรี ลือสกุล. (2565). แม่มดในสเปน: ผู้หญิง เวทมนตร์ และวาทกรรมสังคมชายเป็นใหญ่. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรวณีย์ สุขุมวาท. (2552). วรรณกรรมแนวจิตวิญญาณผสานพื้นโลก ในงานคัดสรรนักเขียนหญิงอเมริกันร่วมสมัย. เชียงใหม่: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศรวณีย์ สุขุมวาท. (2560). "สตรีนิยมและการคลี่คลายสู่จิตวิญญาณหญิง ผ่านภาพผู้หญิงในงานกวีนิพนธ์มาร์ช เพียร์ซี ค.ศ. 1970-1975." ใน ทฤษฎีกับการวิจารณ์ศิลปะ: ทัศนของนักวิชาการไทย, รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (บรรณาธิการ) หน้า 408-469. ปทุมธานี: นาคร.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2562). หลุนอี่ว์ ขงจื่อสนทนา. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊ค. อธิฌลา. (2559). รักใคร่ใคร่ครวญ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สะพาน.

อัคนี มูลเมฆ. (2562). แม่มด ประวัติศาสตร์แห่งไสยเวท. กรุงเทพฯ: ยิปซี กรุ๊ป.

อันธิฌา แสงชัย. (2542). ดุลยภาพแห่งชีวิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปะบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อันธิฌา แสงชัย. (2547). ความคิดเชิงสุนทรียะในศิลปะสกุลหลังสมัยใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อันธิฌา แสงชัย. (2551-2566). บันทึกส่วนตัวระหว่าง. เอกสารไม่ตีพิมพ์.

อันธิฌา แสงชัย. (2557). มิติสุนทรียศาสตร์ในจริยศาสตร์ขงจื่อ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อันธิฌา แสงชัย. (2560). กรณีห้องเรียนเพศวิถี: สิทธิความหลากหลายทางเพศกับชายแดนใต้/ ปาตานี. วารสารประวัติศาสตร์ธรรมศาสตร์, 1(4), หน้า 208-269.

อันธิฌา แสงชัย. (2563). สี: มิติทางจิตวิญญาณในการระบายสีบำบัดแนวมนุษยปรัชญา. วารสารปณิธาน, 16(2), หน้า 111-148.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

กฤษฎา ศุภวรรณธนกุล. (2557, 4 เมษายน). บูฆู: สันติภาพในร้านหนังสือ. ศูนย์ข่าว TCIJ. https://www.tcijthai.com/news/2014/04/ archived/4074

กฤษฎา ศุภวรรณธนกุล. (2566, 1 กุมภาพันธ์). ฉันคือ ‘ผู้เยียวยา’ อันธิฌา แสงชัย เพราะการค้นพบตนเองคือทักษะและการเรียนรู้. The Kommon. https://www.thekommon.co/anticha-sangchai

คุยกับเธอ. (2566, 15 มิถุนายน). บทสัมภาษณ์ อันธิฌา แสงชัย. Facebook page. https://shorturl.asia/6UIsV

ดาราณี ทองศิริ. (2556, 17 ตุลาคม). เมื่อทหารเดินเข้าร้านหนังสือ. Deep South Watch. https://deepsouthwatch.org/th/node/4856

ชลธร วงศ์รัศมี. (2561, 9 กรกฎาคม). เมื่อความรักครองบอล: ฟุตบอล สนทนากับ อันธิฌา แสงชัย. The 101 World. https://www.the101.world/anticha-interview

ณัฐธยาน์ ลิขิตเดชาโรจน์. (2561, 27 มีนาคม). “บูคู เอฟซี” ทีมฟุตบอลไม่จำกัดเพศ บนสนามแห่งความเท่าเทียม. Sanook. https://www.sanook.com/women/106001

พรรัตน์ วชิราชัย. (2566, 10 กรกฎาคม). อันธิฌา แม่มดกับการเมืองเรื่องจิตวิญญาณ. The People. https://www.thepeople.co/social/diversity/51918

นัชชา ตันติวิทยาพิทักษ์. (2561, 7 มีนาคม). อันธิฌา แสงชัย: สิทธิทางเพศ กับสันติภาพชายแดนใต้ คือเรื่องเดียวกัน. ประชาไท. https://prachatai.com/journal/2018/03/75764

ผู้จัดการออนไลน์. (2557, 8 กรกฎาคม). ‘น้องแก้ม’ ถูกข่มขืนก่อนโยนศพทิ้ง‘ประภัสร์’ ปัดสวะ โซเชียลหนุนแก้กม.ประหารชีวิต. ผู้จัดการออนไลน์. https://mgronline.com/daily/detail/9570000077187

ศิริกมล ตาน้อย และ ปัญญาพร แจ่มวุฒิปรีชา. (2566, 24 กุมภาพันธ์). อันธิฌา แสงชัย – อาจารย์ แม่มด นักเคลื่อนไหว ผู้เยียวยาใจและจิตวิญญาณ. Mappa Learning. https://mappalearning.co/anticha-sangchai-interview

ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2563, 22 มิถุนายน). อันธิฌา แสงชัย อย่าลืมโอบกอดใจในวันที่ต้องเผชิญแรงต้านจากสังคม. ศูนย์ทนายความเพื่อสิทธิมนุษยชน https://tlhr2014.com/archives/18731

สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. (2560, 21 กุมภาพันธ์). ร้านหนังสือกับห้องเรียนเพศวิถี โดย สุธาชัย ยิ้มประเสริฐ. โลกวันนี้. https://www.lokwannee.com/web2013/?p=258674

อันธิฌา แสงชัย. (2560, 12 กุมภาพันธ์). ห้องเรียนเพศวิถี “สอน” อะไร. Deep South Watch.https://deepsouthwatch.org/ms/node/10285

Kong วัชรสิทธา. (2566, 9 พฤษภาคม). พลังงานคือ “สิทธิ” อันศักดิ์สิทธิ์ในตัวเรา. วัชรสิทธา. https://www.vajrasiddha.com/article-subtlekong

Kong วัชรสิทธา. (2566, 10 มีนาคม). Subtle Activism: ตัวตน พลังงาน จิตวิญญาณ การเปลี่ยนแปลงสังคม. วัชรสิทธา. https://www.vajrasiddha.com/article-subtle

Thanya วัชรสิทธา. (2565, 18 มิถุนายน). “แม่มด” จิตวิญญาณที่เป็นอิสระ: สนทนากับ อัน อันธิฌา แสงชัย. วัชรสิทธา. https://www.vajrasiddha.com/witchinterview

Thanya วัชรสิทธา. (2566, 8 กรกฎาคม), Magic is everywhere: เราต่าง “อยู่” ในโลกเวทมนตร์. วัชรสิทธา. https://www.vajrasiddha.com/magic-is-everywhere

Toon วัชรสิทธา. (2566, 30 มีนาคม). เจตจำนง : อำนาจในการสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับความต้องการที่แท้จริงของเรา. วัชรสิทธา. https://www.vajrasiddha.com/article-intention

คลิปวิดีโอ

Homemade 35. (2566, 27 เมษายน). ไสยเวท ศาสตร์แม่มด กับความรู้และสุขภาวะ. [Facebook live]. Facebook. https://www.facebook.com/ 100083134576742/videos/2418606081640813

Jitwiwat Media. (2566, 20 กันยายน). แม่มด: ผู้หญิงกับความศักดิ์ ชีวิต และจิตวิญญาณ [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=UZ6Jv20qddw